

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

*Obchod s lidmi – právní (ne)úprava
kuplířství*

Zpracovala: Veronika Sobotová

Plzeň 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni dne _____

Veronika Sobotová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé práce JUDr. Petru Kybicovi, Ph.D. nejen za pomoc při výběru téma, ale především za jeho ochotu a užitečné postřehy a rady při vedení mé diplomové práce. Dále též Elišce Svobodové za korekturu a morální podporu. V neposlední řadě také své rodině, přátelům a partnerovi za podporu během studia.

Seznam použitých zkratk

Listina základních práv a svobod – Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Občanský zákoník – Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Úmluva – Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob

Ústava – Ústavní zákon č. 1/1993, Sb., Ústava České republiky

Trestní zákoník – Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Obsah

ÚVOD	1
1. Základní pojmy	3
1.1. Mravnostní kriminalita.....	3
1.2. Prostituce.....	3
1.3. Kuplířství.....	5
1.4. Obchodování s lidmi	7
1.5. Sexuální průmysl.....	8
2. Právní úprava	12
2.1. Historie právní úpravy.....	12
2.2. V Českých zemích.....	14
2.3. Modely regulace prostituce	17
2.3.1. Abolice	17
2.3.2. Represe	19
2.3.3. Reglementace	20
2.4. Platná právní úprava.....	22
2.4.1. Trestní zákoník.....	23
2.4.1.1. Vybrané trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti.....	23
2.4.1.2. Trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí	24
2.4.1.3. Trestný čin kuplířství	29
2.4.1.4. Trestný čin obchodování s lidmi	37
2.4.2. Správní trestání.....	44
2.4.3. Obecně závazné vyhlášky	44
2.5. Zahraniční a mezinárodní právní úprava.....	49
3. Shrnutí platné právní úpravy a úvahy de lege ferenda	53
3.1. Regulace prostituce	56
3.1.1. Definice prostituce	56
3.1.2. Pouliční prostituce.....	57
3.2. K problematice kuplířství.....	59
3.2.1. Změna skutkové podstaty postihující kořistění z prostituce	60
3.2.2. Dekriminalizace kuplířství	61
3.3. Otázky k zamyšlení	63

ZÁVĚR	67
SUMMARY	69
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	71
OBRÁZKY.....	82

ÚVOD

Na úvod považuji za nutné vysvětlit, co se skrývá po názvem mé diplomové práce, aby nedošlo k mylné představě o jejím obsahu. Název „obchod s lidmi“ může být zavádějící. Jedná se o pojem široký, který pod sebe, mimo jiné, zahrnuje i problematiku obchodování s lidmi. Je důležité nezaměňovat tyto dva pojmy, jež se sice oba zabývají sexuálním vykořisťováním, ovšem obchod s lidmi má širší záběr a je vůči obchodování s lidmi pojmem nadřazeným. Zmiňuji to proto, aby čtenář neočekával vyčerpávající rozbor tohoto trestného činu, jenž bude pouze jednou z částí mé práce.

Přejděme k důvodům, pro které jsem si ke zpracování vybrala právě problematiku obchodu s lidmi. Tato kvalifikační práce vznikla v rámci studentského grantového projektu SGS – *Vybrané instituty nové úpravy občanského a trestního práva v aplikační praxi III*, pod vedením JUDr. Petra Kybice, Ph.D. Naším společným cílem bylo zvolit téma nejen z pohledu projektu zajímavé, ale také mající dostatečný prostor pro objektivní i subjektivní kritiku doplněnou úvahami *de lege ferenda*. Kuplířství je pro tento účel ideální, jelikož společně s prostitucí představuje velkou mezeru v českém právu.

Jak již z názvu plyne, práce je zaměřena na trestněprávní úpravu obchodu s lidmi, zejména na jednu jeho část, a to na trestný čin kuplířství. Přestože je kuplířství stěžejním tématem mé práce, nelze se věnovat pouze této problematice. Kuplířství je úzce provázáno s dalšími jevy, zejména s prostitucí, bez níž bychom nemohli mluvit ani o kuplířství. Z toho důvodu je značná část práce věnována i prostituci a dalším jevům ji doprovázejícím, například již zmíněnému obchodování s lidmi. Vše je vykládáno v souvislosti s prostitucí a kuplířstvím, proto se při rozboru trestných činů zaměřuji pouze na jejich relevantní části.

O prostituci toho bylo již mnoho napsáno. Díky právnímu vakuu, jež prostituci obklopuje, se jedná o činnost, která sice není trestním právem zakázaná, ale není v našem právním řádu ani jasně regulovaná. Naproti tomu kuplířství je téma, kterému se většina publikací týkajících se mravnostní kriminality vyhýbá, či se jí zabývá pouze okrajově. Jedná se o fenomén právní teorií přehlížený, přesto mající významnou roli. Je jedním z jevů doprovázející prostituci, a na rozdíl od ní je jevem, který není právním řádem České republiky opomenut. Přesto není jasné,

proč právě kuplířství představuje natolik společensky škodlivé jednání, že je na rozdíl od prostituce trestně postižitelné. Nehledě na to, že jeho právní úprava vykazuje řadu nedostatků, díky čemuž není jasné, jaké jednání lze za kuplířství označit. V souvislosti s prostitucí a kuplířstvím můžeme tedy spíše mluvit o jejich „právní ne-úpravě“.

Jedním z cílů mé práce je proto analyzovat platnou právní úpravu na území České republiky a poukázat na její nedostatečnost v této oblasti. V práci se nechci příliš zabývat historií, ovšem pro pochopení problematiky bude nutné ji alespoň v hrubých rysech nastínit, a to jak českou, tak světovou. Druhým neméně důležitým cílem je, zejména rozborem judikatury, upozornit na následky neuspokojivé legislativy vedoucí k nesmyslným až absurdním kauzám. Závěrem nabídnu vhodnou budoucí právní úpravu, při níž budu vycházet z judikatury českých soudů, historických i současných legislativních návrhů a zahraniční právní úpravy.

Pro zpracování diplomové práce jsem zvolila metodu historickou, pomocí níž přibližuji vývoj dané problematiky ve světovém i českém měřítku. Dále metodu kompilační a analytickou pro zpracování aktuální právní úpravy a judikaturní praxe. A v neposlední řadě metodu komparační, jež využívám při porovnávání rozdílných přístupů k prostituci a kuplířství.

Práce je zaměřena na problematiku prostituce a kuplířství u dospělých osob, dětská prostituce je zmíněna pouze okrajově. Obchod s dětmi je pro svou povahu daleko složitějším a ožehavějším tématem. Nehledě na to, že úprava této oblasti vychází především z mezinárodních dohod a názory na sankcionování jsou shodné. Zpracovat celou materii by pak obsahově vydalo spíše na rigorózní práci. Proto se kupříkladu v práci blíže nevěnuji trestnému činu pohlavního zneužití, přesto že se také dotýká prostituce. Ze stejného důvodu není podrobněji rozebírána zahraniční právní úprava, slouží pouze jako jeden z podkladů pro návrh právní úpravy.

Z důvodu čistě estetického v textu převážně mluví o osobách provozujících prostituci v ženském rodě, naproti tomu o jejich klientech v rodě mužském. Cílem není poukázat na genderovou nevyváženost v této oblasti, pouze zabránit nadměrnému užívání opakujících se slov.

Má diplomová práce si klade za cíl analyzovat platnou právní úpravu na poli prostituce a kuplířství, poukázat na nedostatky a nabídnout vlastní úvahy ohledně vhodné právní úpravy.

1. Základní pojmy

1.1. Mravnostní kriminalita

Obchodování s lidmi, kuplířství, prostituce, znásilnění, tyto pojmy společně s dalšími tvoří obsah mravnostní kriminality. Celá tato problematika má dalekosáhlou historii, a přesto nemá v dnešní době ucelenou právní úpravu.

Mravnostní kriminalita je odrazem názoru společnosti na jeden ze základních společenských principů chování – mravnost. Mravnost, potažmo mravní řád, se vyvíjí, jako se vyvíjí i samotná společnost. Dochází tedy i ke změnám názorů a přehodnocování něčeho, co by v dřívější době bylo nemyslitelné. Jedním z hlavních témat mravnosti je sex, včetně takzvané volné lásky, tedy prostituce.¹ Není proto divu, že se i mravnostní kriminalita zabývá celou řadou tzv. sexuálně motivovaných trestných činů, jež postihují takové sexuální chování, které je v dané době odsuzováno v očích společnosti. Přesto není jednoduché jednoznačně říci, jaké sexuální chování překročilo hranici normálnosti a je třeba jej podrobit právnímu postihu. Tato hranice se totiž s vývojem společnosti, jejími názory a tolerancí odchylek, zejména těch sexuálních, značně proměňuje. Dříve byla kupříkladu nemyslitelná představa homosexuálních vztahů, ty byly dokonce v řadě států protiprávní.² Ani v dnešní době nepanuje shoda ohledně mravnostních deliktů, jejichž postih je obhajován ochranou mravních zásad společnosti. Různorodost právní úpravy této oblasti můžeme vnímat nejen v průběhu dějin, ale také napříč právními řády jednotlivých států v témže časovém období.³ Zůstává otázkou, proč je jedno porušování téže oblasti mravních zásad společností vnímáno jako méně škodlivé, a tudíž tolerované, naproti tomu druhé je jednáním protiprávním.

1.2. Prostituce

Prostituce je mnohdy označována za nejstarší řemeslo na světě. Těžko se dnes dozvíme, zdali tomu tak opravdu je, ale s jistotou můžeme říct, že se jedná

¹ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 41-42.

² Bylo tomu tak i na území České republiky. Trestní zákoník z roku 1852 postihoval homosexualitu jako smilstvo dle § 129. Za 2. světové války byly takové osoby dokonce posílány do koncentračních táborů.

³ STOČESOVÁ, Simona. Kapitola 4: *Právní úprava sexuálních trestných činů de lege lata*. In: JELÍNEK, Jiří. *Deset let od přijetí českého trestního zákoníku*. Praha: Leges, 2019. Teoretik, s. 288.

o řemeslo s bohatou historií, které přetrvává dodnes. Oproti jiným způsobům obživy je ale stále středem diskusí a nemá své jasné místo v našem právním řádu. Mnoho autorů se zabývá příčinami existence prostituce ve společnosti. Připisují to mnohdy biologickému předurčení, ale také mravním problémům. Naznačuje to i fakt, že prostituce je zařazována mezi mravnostní kriminalitu vedle pornografie či znásilnění. Dle doc. Jana Chmelíka jsou lidé sice naprogramováni k monogamii, ale beztak tíhnou k promiskuitě.⁴

V historii nalezneme mnoho různých pohledů na prostituci, obecně lze ale říci, že je vnímána jako nežádoucí stav. Mnoho států se jí dosud marně snažilo eliminovat či dokonce zcela vyhladit. Ze zkušeností již víme, že snaha dosáhnout něčeho násilím je spíše ke škodě než užitku, a ani prostituci se nepodařilo zcela odstranit. Vše je výsledkem nabídky a poptávky. Dokud budou existovat osoby ochotné platit za sexuální služby, bude ve společnosti přítomna prostituce, potažmo kuplířství.⁵

V dřívější době byla prostituce vnímána čistě jako heterosexuální fenomén, v dnešní době ale rozeznáváme i prostituci homosexuální, bisexuální a transsexuální. Základem ovšem zůstává stejný cíl, a to poskytnutí úplaty za pohlavní uspokojení. Prostitované osoby se snaží dosáhnout určité výhody, tou můžeme chápat zisk finančních prostředků či jiné materiální výhody, ale také poskytnutí protislужby.⁶ Řada autorů používá termín „prostitované osoby“, přestože přesnější by bylo „prostitující osoby“. Snaží se tím poukázat na to, že osoby v prostituci jsou často obětmi a jsou tudíž prostituovány jinými.⁷

V dnešní době chybí celonárodní úprava prostituce, jedinou výjimku tvoří trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí⁸ a možnost obcí upravit místní záležitosti obecně závaznými vyhláškami, které se mohou týkat i takzvané pouliční prostituce, tedy prostituce vykonávané či nabízené na veřejném prostranství (podrobněji v kapitole 2.4.1.2. a 2.4.3). Samotné provozování prostituce ale není

⁴ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. s. 55.

⁵ BLÁHA, Roman. *Trestněprávní aspekty prostituce v České republice*. Praha: LexisNexis CZ ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži, 2008, s. 10.

⁶ Tamtéž s. 10-11.

⁷ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 13.

⁸ Viz § 190 Trestního zákoníku.

předmětem trestněprávního postihu, nelze tak trestně stíhat osoby prostituované, ani jejich zákazníci.⁹

Přesto, že zákon sám pracuje s pojmem prostituce, neobsahuje jeho legální definici a v zásadě se při výkladu vychází z judikatury českých soudů. Velký význam má především rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích, který za prostituci považuje „*pohlavní styk s jinými osobami za úplatu*“, přičemž pohlavní styk jakožto širší pojem obsahuje nejen soulož, ale další způsoby ukájení sexuálních potřeb.¹⁰ Definice Krajského soudu ovšem nepostihuje všechny aspekty prostituce, především neobjasňuje, zda se míní úplata čistě finanční či i jiná materiální. Nezabývá se prostitucí z hlediska četnosti, tedy zda je za prostituci považováno i jednorázové prostitutivní jednání či pouze činnost soustavná. Vyčerpávající definici jakož i komplexní úpravu této oblasti by zde měl poskytnout zákonodárce (více k pojmu prostituce v kapitole 2.4.1.2.).

Masarykův naučný slovník z roku 1931 definuje prostituci takto: „...v širším, mravním smyslu poskytování pohlavního ukojení druhému pohlaví za nějakou výhodu materiální nebo nemateriální, nikoli však z čisté lásky“.¹¹ Bylo by jistě zajímavé zahrnout do zákonné definice prostituce absenci čisté lásky při uspokojování sexuálních tužeb. To by se ovšem obtížně dokazovalo, zejména proto, že neexistuje legální definice lásky, ale také by tím radikálně narostl počet prostituovaných osob.

Prostituce je společností odsuzována nejen z morálních důvodů, ale také proto, že s sebou nese celou řadu negativních jevů. Vedle úzkého spojení prostituce s drogami je zde i riziko šíření pohlavně přenosných chorob. Zejména, ale nejen proto, je žádoucí, aby došlo k regulaci a kontrole v této oblasti.

1.3. Kuplířství

Jak již bylo zmíněno, prostituce není považována za trestný čin a nelze tedy jejího poskytovatele ani příjemce sankcionovat normami trestního práva. Prostituci lze trestně stíhat pouze nepřímo, a to postižením jednání zvaného kuplířství.

⁹ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 10.

¹⁰ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 8. 1994, sp. zn. 4 To 518/1994, [R 22/1995 tr.].

¹¹ DVOŘÁČEK, Jan. *Masarykův slovník naučný V. díl: lidová encyklopedie všeobecných vědomostí*. Praha: Československý kompas, 1931, s. 64.

Kuplířství se nedopouští prostitut či prostitutka ani jejich zákazník, ale třetí osoba, která se sice osobně neúčastní poskytování sexuálních služeb, ale přesto z něho těží či jej určitým způsobem umožňuje či usnadňuje. Do vztahu mezi sexuální pracovníci a klientem tedy přistupuje další osoba, čímž vzniká trojstranný vztah, v rámci něhož je pouze jednání prostředníka trestně postižitelné.

Ve starověku, kde byla prostituce považována za povolání jako každé jiné, nalézáme i prvopočátek kuplířství. Nejprve docházelo k veřejné prostituci, později byly ženy umisťovány do takzvaných veřejných domů.¹² První zmínky týkající se organizování prostituce nalezneme ve starověkém Řecku během tzv. zlatého věku. Prostitutky v té době hrály velkou roli především v boji proti homosexualitě, která byla spatřována jako větší zlo. S touto myšlenkou nechal Solón, řecký filozof a zákonodárce, zbudovat první nevěstince. Sehnal vhodné prostory a do nich byly umístěny zakoupené mladé ženy, které plnily funkci prostitutek. Prostituce se tak stala, nejen v Řecku a Římě, činností úředně povolenou a kontrolovanou. V mnoha státech představovala daň placená prostitutkami i kuplíři, příhodně nazývaná *pornikotelos*, nemalý zdroj do státní pokladny.¹³ V Římě byly oproti Řecku dokonce prostituovány i vdané ženy. Nebylo tak neobvyklé, že žena provozující prostituci byla vdaná a roli pasáka plnil její manžel.¹⁴

Zákonodárce se nejspíš domnívá, že trestním postihem osob zprostředkujících sexuální služby dosáhne celkového snížení osob pracujících v prostituci, jelikož zde nebude nikdo, kdo by je k dané činnosti sváděl, nebo alespoň omezení negativního vlivu kuplířů a pasáků na prostitutky. Kuplíř je totiž i v dnešní době považován za vykořisťovatele, který svádí nevinné osoby k prostituci, nutí je k nepřiměřené práci za velmi malou odměnu a přivádí je k drogové závislosti. Jedná se sice o stále existující model kuplířství, přesto je dnešní podoba odlišná (více k definici kuplířství v kapitole 2.4.1.3.). Kuplíři jsou nezřídka osoby, které mají pestrý trestní rejstřík. Mimo zprostředkování sexuálních služeb se často dopouštějí řady dalších deliktů, ať již majetkových či drogových. V daném ohledu ovšem musíme rozeznávat kuplíře pro pouliční a takzvanou nepouliční prostituci. Nepouliční prostituce je provozována v privátech, nočních

¹² BLÁHA, Roman. *Trestněprávní aspekty prostituce v České republice*. Praha: LexisNexis CZ ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži, 2008, s. 13.

¹³ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 56.

¹⁴ BASSERMANN, Lujó. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 50.

klubech, striptýzových barech a tak podobně. Z policejních vyšetřování plyne, že profil nepouličních kuplířů se diametrálně liší od pouličních. Privátní kuplíři kamuflují nevěstince a často mimo prostituce nabízejí celou řadu jiných, povolených služeb. Jejich zaměstnankyním jsou zpravidla poskytnuty dobré pracovní podmínky, vyvarují se zaměstnávání mladistvých a nepodporují drogovou závislost.¹⁵ Policie tak často cíleně omezuje dohled u takových zařízení a případný zásah provádí pouze na základě vnějších podnětů.¹⁶

Nehledě na to, že činnost kuplířů bude trvat, dokud jim budou osoby provozující prostituci potřebovat. V případě, že stát není schopen ani ochoten poskytnout účinnou ochranu právům žen i mužů v prostituci, kteří jsou tak odkázáni k životu na okraji společnosti, je kuplíř stále jejich jedinou možností.¹⁷

1.4. Obchodování s lidmi

Otroctví je pojem starý jako samotná prostituce a oba fenomény se často ve své historii prolínají. Od nejstarších dob až po zrušení otroctví, které následovalo po válce Severu proti Jihu, nebylo protizákonné vlastnit člověka jako majetek. Otrok byl dle římského práva věcí a jeho majitel s ním mohl nakládat takřka jakkoliv,¹⁸ mužští i ženští otroci tak plnili pro své pány mimo jiné i služby konkubín. V souladu se zákonem byly i trhy s otroky, na kterých se často kupovaly mladé ženy pro potřeby nevěstinců.¹⁹ Neméně rozšířený byl i obchod s mladými mužskými otroky, kteří sloužili pro potěšení svých pánů, ať již pánů ženského či mužského pohlaví. Tento nešvar se rozmohl především v Římě ve 2. století před naším letopočtem. Stát se jej snažil eliminovat tím, že cena těchto otroků byla stanovena na desetinásobek kupní ceny.²⁰ Postupně bylo otroctví omezováno, až se ve většině států stalo protiprávním. Současné české právo nezná trestný čin otroctví, je obsažen ve skutkové podstatě obchodování s lidmi. Tento trestný čin byl do

¹⁵ MAY, Tiggey, Alex HAROCOPOS a J. M. HOUGH. *z lásky nebo za peníze: kuplíři a provozování prostituce*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002, s. 6.

¹⁶ Tamtéž s. 23.

¹⁷ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 296-297.

¹⁸ Kapitola 3: *Otroci a otrokyně jako objekty sexuálních zločinů v římském právu a vybraných barbarských zákonících*, In: SCHELLE, Karel a Jaromír TAUCHEN. *Sexuální trestné činy včera a dnes*. Ostrava: Key Publishing, 2014, s. 30.

¹⁹ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 14.

²⁰ Tamtéž s. 39.

českého právního řádu implementován jako reakce na mezinárodní úpravu a vedle nucených prací postihuje další formy vykořisťování, včetně sexuálního (podrobněji v kapitole 2.4.1.4.).

1.5. Sexuální průmysl

Sexuální průmysl je odvětví podnikání, jehož hlavní náplní je sexuální stimulace zákazníka. Ta může být přímá, tedy dochází k fyzickému kontaktu, jak je tomu u prostituce či striptýzu, avšak může být poskytována i nepřímo prostřednictvím pornografie a dalších produktů daného průmyslu. Tento způsob výtěžku může být činností v souladu se zákonem, ale v některých případech činností protiprávní až trestně postižitelnou. Osoby provozující některé z výše jmenovaných povolání pracují nejčastěji na základě živnostenského oprávnění, čímž se chtějí vyhnout trestnímu stíhání za provozování neoprávněného podnikání.²¹ Zejména se vydávají za modelky, tanečnice, masérky či umělkyně (podrobněji v kapitole 3.3.).

Jako příklad si vezmeme pornografii, která se v mnoha ohledech podobá jak prostituci, tak kuplířství, a přesto má v praxi zcela odlišný režim. Pomineme-li dětskou pornografii, jejíž výroba či jiné nakládání s ní je klasifikováno jako trestný čin²² a která je, nepopíratelně, jevem pro společnost nežádoucím, je klasická pornografie v dnešní době rozšířený fenomén. Společně s vývojem moderních technologií dochází i k posunu uspokojování sexuálních potřeb za úplatu nepřímým způsobem. Dnes se tak ke sledování pornografie, ať již v podobě fotografií, video či audio záznamů, dostane prakticky každý. Dříve byla tato možnost omezena a osobám mladším osmnácti let nebylo povoleno zakoupit či zapůjčit v obchodech materiály s erotickou tematikou. V dnešní moderní době ovšem stačí, pokud uživatel vlastní přístroj umožňující připojení do veřejně přístupných počítačových sítí, mezi které se řadí především Internet.²³

Internet obsahuje nepřehledné množství erotických i pornografických materiálů. Erotické webové stránky sice většinou obsahují informaci o nežádoucím obsahu a návštěvník dané stránky musí odsouhlasit dosažení zletilosti, čímž se

²¹ Viz § 251 Trestního zákoníku.

²² Viz § 192 Trestního zákoníku.

²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 2011, sp. zn. 7 Tdo 687/2011, [NS 4015/2011].

provozovatelé webových stránek chrání před případným trestním stíháním za trestný čin šíření pornografie, česká právní úprava ovšem neobsahuje způsob, jak skutečně zjistit věk této osoby. Jako první se tímto problémem zabývala Velká Británie, která chtěla být prvním státem na světě, který by efektivně omezil přístup mladistvých k internetové pornografii. Návrh zákona měl zajistit stejná omezení, potažmo ochranu, jako u off-line přístupu, tedy ověření věku na základě identifikačního průkazu. Uživatel by tak při vstupu na danou stránku musel zadat informace z průkazu obsahujícího identifikační údaje, tedy z občanského či řidičského průkazu, čímž by se zamezil přístup nezletilým osobám.²⁴ Jedním ze základních problémů byl fakt, že vláda Velké Británie neinformovala o připravované právní úpravě Evropskou unií. Dále, dle vyjádření samotné britské vlády, měl připravovaný zákon mnoho technických mezer. Návrh zákona tudíž nikdy nevešel v platnost, přesto se stal inspirací pro další státy. V Austrálii vláda předložila návrh, ve kterém se k přístupu na některé stránky bude vyžadovat identifikace osob na základě fotografie. Zabezpečená webová stránka ověří totožnost dané osoby tak, že porovná fotografii na identifikačním průkazu se skenem obličeje pořízeným přes webovou kameru elektronického zařízení.²⁵ Radikální řešení by mělo vyplnit jednu z mezer britského návrhu, tedy situaci, kdy mladistvý při zadávání údajů použije cizí identifikační průkaz, nejčastěji patřící rodičům či starším sourozencům.

V dnešní době tedy zatím neexistuje efektivní řešení, které by zabránilo přístupu dětí k online pornografii a tím by zamezilo dopad na jejich mravní výchovu. Tímto se dostávám k jádru věci, kterým je jeden z argumentů pro zákaz prostituce. Ten obsahuje nálezný Ústavního soudu, který se vyjadřuje k obecně závazné vyhlášce Ústí nad Labem.²⁶ Zmíněná vyhláška se týkala zabezpečení veřejného pořádku ve městě a mimo jiné zakazovala nabízení sexuálních služeb na veřejném prostranství. Osobou nabízející sexuální služby může být jak samotná prostituovaná osoba, tak osoba zprostředkující tyto služby. Ústavní soud sice

²⁴ GOV.UK. MARGOT, James. *Age-verification for online pornography to begin in July*. [online], [cit. 23. 9. 2019]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/news/age-verification-for-online-pornography-to-begin-in-july>.

²⁵ ParlamentníListy.cz. LEJSEK, Tomáš. *Systém rozpoznávání obličejů. V Austrálii ho chtějí využít i při návštěvě pornografických stránek*. [online], [cit. 30. 9. 2019]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/System-rozpoznavani-obliceju-V-Australii-ho-chteji-vyuzit-i-pri-navsteve-pornografickych-stranek-601666>.

²⁶ Jedná se o vyhlášku města Ústí nad Labem č. 1/2004, k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku.

vyhlášku pro nesoulad s ústavními zákony svým nálezem zrušil, přesto zde vyjádřil řadu důležitých názorů. Především zde Ústavní soud posuzuje dopad prostituce na mravní výchovu dětí a mládeže, kdy dle jeho názoru stojí ochrana dobrých mravů nad svobodou volbou povolání na straně osob poskytujících sexuální služby. V nálezu přímo uvádí, že „*již samotné provozování prostituce, které je zřejmé dětem a mládeži, v nich může vyvolat pocit něčeho "normálního", přípustného*“.²⁷ Hlavní problém je tedy spatřován ve špatném vlivu na mravní výchovu dětí. Pokud se opět zaměříme na pornografii, která umožňuje takřka komukoliv sledovat různé sexuální praktiky, zde není na překážku ovlivňování názorů a výchovy dětí a mladistvých? Nejen že není dostatečně zajištěné odepření přístupu osobám mladším osmnácti let, jak již bylo výše zmíněno, ale díky sociálním sítím se mohou děti téměř bez cenzury seznámit s životem pornoherček i pornoherců.²⁸ Ti často velmi barvitě popisují natáčené scény a zajímavé zážitky z branže. Pokud se tak osoby mladší osmnácti let dostávají denně do virtuálního styku s takovou osobou, může nesporně docházet k vytvoření názoru, že takové povolání je běžné a normální. Jaký je tedy rozdíl v dopadu pornografie a prostituce na dobré mravy a mravní výchovu dětí? Za takové jednání nelze stíhat mladistvou osobu, potažmo ani samotného vlastníka internetových stránek, i když by se takové jednání mohlo klasifikovat jako šíření pornografie na místě přístupném dětem.²⁹ Zvláště v případech, kdy zmíněné stránky neobsahují ono upozornění o erotickém obsahu.

Osoby podílející se na výrobě a distribuci pornografie nejsou v žádném ohledu osoby jednajícími mimo zákon. Ať se jedná o samotné herce, tedy osoby provozující sexuální styk před kamerou, pomocné osoby zajišťující vizáž, osvětlení, kameru a tak podobně, či osoby vlastníci agentury. Kdybychom toto povolání přirovnali k prostituci, tak osoba vlastníci agenturu či osoba tzv. scouta, tedy ti, kteří se především zabývají výběrem herců pro danou zakázku, by byli považováni za kuplíře. Jsou to ti, kteří zjednávají jiné k provozování sexuálního styku s jinou osobou za účelem dosažení zisku. Jedná se tak o naplnění první i druhé alinei trestného činu kuplířství. Zásadním rozdílem, proč se takové jednání neposuzuje jako kuplířství je ta skutečnost, že zjednaný pornoherec či herečka provozují sexuální praktiky nikoliv se zákazníky, ale s jinými herci, případně sami

²⁷ Viz bod 50 nálezů Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 69/04, [44/2007 USn.].

²⁸ Dailydot.com. *30 porn stars you should be following on Instagram*. [online], [cit. 15.10.2019]. Dostupné z: <https://www.dailydot.com/irl/instagram-porn-stars/>.

²⁹ Dle ustanovení § 191/2 b) Trestního zákoníku.

se sebou. Nedochozí zde tedy k fyzickému kontaktu s osobou, která za danou službu platí a taková činnost se tím pádem neklasifikuje jako provozování prostituce. Jediným postihem je společenské odsouzení, které se ovšem vůči tomuto řemeslu v dnešní liberální době čím dál více vytrácí. Osoby pracující v erotickém průmyslu tak nelze stíhat za kuplířství, přestože se jej reálně dopouštějí. Vedle prostituce a kuplířství jsou tak i další oblasti sexuálního průmyslu, včetně zmiňované pornografie, jež si zaslouží pozornost zákonodárce.

2. Právní úprava

Právní úprava kuplířství úzce souvisí s otázkou právní úpravy prostituce. V některých zemích můžeme nalézt právní řády upravující jak otázku prostituce, tak otázku kuplířství, ať již dochází k jejich legalizaci či k zákazu. Na druhé straně se nám objevují i právní úpravy států, které řeší pouze jednu z těchto otázek. Příkladem je Česká republika, která prostituci nezakazuje, ale ani nelegalizuje, ale postihuje její negativní doprovodné jevy.

Pohledem do historie zjistíme, že tomu není tak dávno, kdy byla otázka prostituce a kuplířství předmětem legalizace v českém právu. Zlomový je okamžik, kdy došlo ke zrušení staré právní úpravy a vzniku jakéhosi právního vakua obklopujícího prostituci.

2.1. Historie právní úpravy

Římská republika vedla mravnostní politiku dle myšlenky, která se v některých státech dochovala dodnes – prostituci nelze vymýtit, je tedy třeba podrobit ji kontrole. Kuplíři se ve starověkém Římě sdružovali v cechu a jejich činnost podléhala státnímu dohledu.³⁰ Vedle cechu byl zaveden rejstřík nevěstek. Reálně se do něj zapisovaly nejen příslušnice tohoto povolání, ale i ženy volnějších mravů, které tím chtěly chránit čest svých milenců, ale také vlastní svobodu.³¹ Mravnostní zákony zavedené císařem Augustem v 1. století před naším letopočtem totiž mimo jiné postihovaly provozování sexuálních služeb jako trestný čin, pokud je poskytovala osoba nezapsaná v daném rejstříku, či takzvaná vysloužilá nevěstka, která již toto povolání ukončila a vedla řádný život.³² Dá se tedy říct, že tehdejší prostituce byla řízena cechovními pravidly, podléhala daním a byla chráněna před nekalou konkurencí.

Vedle povinné registrace byla prostituce regulována i dalšími omezeními, ta spočívala kupříkladu v povinnosti nosit určitá poznávací znamení na oblečení, či přímo oblečení určité barvy, tímto se měly ženy pracující v prostituci odlišovat od

³⁰ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 65.

³¹ Tamtéž s. 49.

³² Tamtéž s. 58.

počestných dam.³³ V některých zemích byly dále zavedeny povinné lékařské prohlídky, někde dokonce města soustředila všechny nevěstky i kuplíře do vyhrazené čtvrti podléhající policejnímu dozoru.³⁴

Obrat v pohledu na prostituci nastal s nástupem křesťanství, jehož představitelé prohlásili početí dítěte za jediný účel pohlavního aktu, vše ostatní bylo považováno za necudné a tudíž zavrženíhodné.³⁵ Společně s christianizací Evropy se tak šířilo mravní odsouzení nevěstek a jejich pasáků, ačkoliv se sama italská církev postupně smířila s existencí těchto osob, dokonce profitovala z pronájmů domů sloužících jako nevěstince.³⁶ Vedle možnosti zisku reagovala církev také na potřebu sexuálního uspokojení především u příslušníků armád a rytířských řádů, kteří se v případě potřeby uchýlovali ke znásilňování počestných žen i dětí. Tyto úvahy vedly například v 15. století papeže Sixta IV. ke zrušení zákazu konkubinátu.³⁷

Žádnému státu se nepovedlo snížit stav prostitutek tolik, jako se to povedlo epidemii příjice čili syfilis. Ta zasáhla Evropu ke konci 15. století a trápila ji po několik staletí. Netrvalo dlouho a šíření onemocnění, díky němuž se zavedl nový lékařský termín *Iues venerea* neboli pohlavní nemoc, začalo být spojováno s prostitucí.³⁸ V té době se i ve státech, kde byla doposud prostitute tolerována, začaly objevovat represivní snahy a situace se pro prostituci začala postupně zhoršovat (více k pojmu represe v kapitole 2.3.2.). V průběhu druhé poloviny 18. století se represivní přístup prosadil i ve Francii, kde byly vydávány mravnostní zákony, a dokonce byla zřízena mravnostní policie. Při nedodržení zákonů hrozily tresty od veřejného zostuzení a ostříháním vlasů, přes povinné práce až k vyhnanství.³⁹

Jediná vláda, které se téměř povedlo vymýtit prostituci a kuplířství, byla vláda nacistického Německa. Ta se neomezovala na pouhé pokutování, trestní

³³ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 124.

³⁴ Tamtéž s. 268.

³⁵ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 77.

³⁶ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 77.

³⁷ Tamtéž s. 91.

³⁸ DOBSON, Mary J. *Nemoci: příběhy nejnebezpečnějších zabijáků historie*. Praha: Slovart, 2009, s. 28-31.

³⁹ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 181.

stíhání či věznění, ale rovnou tyto osoby odesílala do koncentračních táborů. Strach z nuceného vysídlení do míst, odkud se nikdo nevracel, byl silným motivem pro dočasné odložení řemesla. Jedinou prostituci jsme tak mohli najít u vrstvy vysokých funkcionářů, která si sama zajišťovala dívky a ženy za tímto účelem a tím se de facto sama stavěla do role kuplíře.⁴⁰

Další pokus o odstranění prostituce pomocí zákonodárství přišel se sovětským režimem. Vláda Sovětského Ruska nechala roku 1919 zřídit místní orgány pro boj s prostitucí mající za úkol začlenit osoby pracující v prostituci do normálního života. Nejdříve bylo trestně postiženo pouze jednání napomáhající k prostituci, později i prostituce samotná.⁴¹

2.2. V Českých zemích

V českých právních dějinách došlo během posledních sta let ke značnému střídání režimů úpravy poskytování sexuálních služeb. Prostituce se dostala od liberálního přístupu zvaného reglementace, přes represi až k dekriminálnímu s prvky abolicie, tedy postihu negativních dopadů prostituce (více k modelům regulace prostituce v kapitole 2.3.). Naproti tomu otázka kuplířství, ač by se mohlo zdát, že sdílí stejný osud s prostitucí, dospěla pouze k represi a dekriminálnímu se zatím nedočkala.

Za doby Rakousko-Uherska byla prostituce nejprve protiprávní. Nejtvrďší režim zavedla v 18. století Marie Terezie, která posílala prostitutky i kuplíře na nucené práce do Uher. Neméně časté bylo i jejich mučení či veřejné zostuzení, kdy byla nevěstkám nejprve oholena hlava, poté byly zmrskány, a nakonec přivázány na pranýř.⁴² V 19. století byla prostituce klasifikována jako přešůpek proti mravopoeestnosti a trestní zákon ji přímo definoval jako „*smilstvo provozované po živnostensku*“.⁴³ V praxi bylo trestání prostituce přenecháno na místní policii, která ji vesměs tolerovala, ale činila tak pouze při splnění policejních nařízení. Ženy příslušící k tomuto povolání podléhaly registraci a povinným lékařským

⁴⁰ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 269.

⁴¹ Tamtéž s. 303-304, viz také § 226 a § 228 trestního zákona Ruské sovětské federativní republiky přijatého 27. října 1960.

⁴² BLÁHA, Roman. *Trestněprávní aspekty prostituce v České republice*. Praha: LexisNexis CZ ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži, 2008, s. 16.

⁴³ Viz § 509 zákona č. 117/1852 ř.z., trestní zákon o zločinech, přečinech a přešůpech.

prohlídkám, mohly tak být stíhány pouze při nedodržení těchto podmínek za provozování takzvané nemravné živnosti.⁴⁴ Zákodárce již rezignoval na odstranění prostituce, alespoň se tak snažil dostat prostituci pod kontrolu a zmírnit negativní jevy s ní spojené.⁴⁵ Činnost kuplířů také nebyla opomenuta. Trestní zákon znal zločin kuplířství, jenž postihoval „svedení ke smilstvu“.⁴⁶ Později došlo ke zmírnění a zákon upravoval podmínky provozu veřejných domů. Tolerovány tak byly nevěstince, jejichž zaměstnankyně dodržovaly policejní nařízení a spolupracovaly s policií na odhalování trestné činnosti.⁴⁷ Samotní majitelé veřejných domů měli snahu v dodržování policejních nařízení ohledně pohlavních chorob, vyvarovali se tak pracovní neschopnosti mnoha svých zaměstnankyň a případné ztrátě zisku. Na tolerantní přístup navázalo i České království, které roku 1916 vydalo *Základní pravidla k úpravě prostituce*⁴⁸ zaměřená na lékařské prohlídky nevěstek.

Nově vzniklá Československá republika zpočátku uplatňovala reglementační přístup opírajíc se o rakousko-uherskou právní úpravu.⁴⁹ K první kriminalizaci na našem území došlo zákonem o potírání pohlavních nemocí,⁵⁰ který v Národním shromáždění prosadila poslankyně Alice Masaryková.⁵¹ Zákon byl vyvrcholením snah abolicistů, mezi které patřil i první československý prezident a otec zmiňované poslankyně T. G. Masaryk.⁵² Je považován za nejstarší abolistický zákon ve střední Evropě a v České republice je platný dodnes. Jak plyne z názvu, cílem bylo zabránit šíření pohlavních nemocí, které zákon taxativně vyjmenovává ve svých úvodních ustanoveních. Přesto zde můžeme nalézt i cíl skrytý, kterým se zavedl nový režim v oblasti prostituce, se kterou bylo šíření

⁴⁴ Viz § 5 zákona č. 108/1873 ř.z., jímž se vydávají nařízení dle policejního práva trestního proti zahalečům a tulákům.

⁴⁵ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 324.

⁴⁶ Viz § 132 zákona č. 117/1852 ř.z., trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích.

⁴⁷ Zejména sloužily jako informační zdroj. Viz HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 93.

⁴⁸ Vydaná 26. listopadu 1916 výnosem c. k. místodržitelství pro království České.

⁴⁹ Parlamentní institut. TETOUROVÁ, Eva. *Možnosti postihu prostituce a činností s ní souvisejících v České republice. Odpověď na dotaz.* [pdf], [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/assets/pdf/studie-pi.pdf>.

⁵⁰ Přesněji zákon č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí.

⁵¹ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 324.

⁵² HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 93.

pohlavních chorob logicky spojováno. To je patrné z ustanovení § 13 daného zákona, které přímo neslo název „Zrušení reglementačních opatření“. Zákon mimo jiné zřídil Ústav pro nápravu prostitutek,⁵³ čímž se snažil zapojit tyto ženy do společnosti. V ustanovení § 14 zrušil nevěstince a jejich zřizování či udržování podřadil pod trestný čin kuplířství, který v našem právním řádu přetrval dodnes. U osob poskytujících sexuální služby a jejich zákazníkům nedošlo k velké změně, mohli být nejvýše stíháni za přestupek pohoršlivého provozování smilstva nebo přestupek vyzývání ke smilstvu osobu mladší 16 let či pohoršujícím způsobem,⁵⁴ naproti tomu osoba kuplíře byla pro svou činnost kriminalizována. Zákonodárce se tak snažil potlačit fenomén prostituce podobně jak je tomu v dnešní době, a to postihem pouze jedné ze zúčastněných stran. Kritiky se zákonu dostalo především z řad lékařů, kteří viděli riziko ve zrušení policejního a správního dozoru nad prostitutkami. Do té doby kontrolovaná činnost se tak rozptýlila a zvýšila pravděpodobnost šíření pohlavně přenosných chorob především tím, že hlavní přenašečky těchto nemocí již nebyly pod lékařským dohledem.⁵⁵

Tato právní úprava doznala změny až zavedením trestného činu příživnictví roku 1956.⁵⁶ Za příživnictví byl považován nekalý způsob obživy, především příživování se na výdělku jiných,⁵⁷ pod nějž se subsumovalo i provozování prostituce.⁵⁸ Zmíněný zákon obsahoval i ustanovení o kuplířství, které již v té době obsahovalo dva alternativní druhy jednání k jeho naplnění. Jeho podoba se toliko neliší od základní skutkové podstaty dnešní právní úpravy.⁵⁹

Oba trestné činy přebral do své úpravy i trestní zákoník z roku 1961, dokonce došlo ke zpřesnění příživnictví. Ustanovení přímo uvádělo, že se za příživnictví, tedy za obstarávání obživy nekalým způsobem, mimo jiné považuje získávání prostředků k živobytí prostitutí.⁶⁰ Po celý zbytek komunistického režimu až do poloviny roku 1990 tak byla vedle kuplířství i prostituce protiprávním jednáním, ať již ve smyslu správního či trestního práva. Na rozdíl od kuplířství,

⁵³ Viz § 15 zákona č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí.

⁵⁴ Viz § 20 a 21 téhož zákona.

⁵⁵ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 325.

⁵⁶ Došlo k tomu zákonem č. 63/1956 Sb., kterým se novelizuje zákon č. 86/1950 Sb.

⁵⁷ BLÁHA, Roman. *Trestněprávní aspekty prostituce v České republice*. Praha: LexisNexis CZ ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži, 2008, s. 21.

⁵⁸ Viz § 188a zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění od 1. ledna 1957.

⁵⁹ Viz § 243 zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon.

⁶⁰ Viz § 203 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

kteřé v daném trestním zákoně zůstalo, byl trestný čin příživnictví vypuštěn a společně s tím došlo i ke zrušení zákona o přečinech,⁶¹ který sankcionoval příživnictví jako přečin, pokud nedosahovalo „*stupně společenské nebezpečnosti trestného činu*“.⁶² Důvodem byla v první řadě složitost vymezení neurčitého pojmu „nekalým způsobem“, kdy řada těchto nekalých jednání již byla upravena v jiných ustanoveních trestního zákona, například v ustanoveních postihujících krádež či podvod. Ta, která nebyla, pak dle zákonodárce nepředstavovala takovou míru společenské nebezpečnosti, aby bylo nutná trestní represe.⁶³ V druhé řadě nebylo stíhání prostitutek natolik efektivní, ročně bylo za příživnictví stíháno pouze kolem 350 prostitutek.⁶⁴

2.3. Modely regulace prostituce

V odborné literatuře existují tři základní modely přístupu státu k regulaci prostituce a kuplířství. Prvním z nich je represe neboli pojetí zastávající kriminalizaci prostituce i doprovodné jevy, druhým je abolicie postihující pouze tyto negativní jevy a posledním je reglementace vyjadřující se pro legalizaci.⁶⁵ Téměř v žádné národní právní úpravě nenalezneme čisté pojetí jednoho ze zmíněných modelů, proto některé publikace hovoří až o pěti různých modelech.

2.3.1. Abolicie

Cílem tohoto modelu není na rozdíl od reglementace právně upravit prostituci, protože to se de facto rovná legalizaci. Prostituce i další praktiky spadající do sexuálního průmyslu jsou, dle konzervativců zastávajících tento přístup, v rozporu s tradiční morálkou. Záměrem aboličního přístupu je vymýcení obchodu s lidmi, čehož se snaží dosáhnout především sankcionováním jevů s prostitucí souvisejících,⁶⁶ oproti přístupu represivnímu se tedy nezaměřuje na kriminalizaci samotné prostituce. Trestány jsou především aktivity spojené

⁶¹ Ke zrušení došlo článkem I. bodem 70. a článkem III. bodem 1. zákona č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.

⁶² § 1 a § 10 zákona č. 150/1969 Sb., o přečinech.

⁶³ Viz článek i část B bod 70 zákona č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.

⁶⁴ BLÁHA, Roman. *Trestněprávní aspekty prostituce v České republice*. Praha: LexisNexis CZ ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži, 2008, s. 22.

⁶⁵ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 20.

⁶⁶ Tamtéž s. 13.

s obchodováním s lidmi, šířením pohlavně přenosných chorob či drogovou kriminalitou. Přesto trestní opatření potírající zmíněné aktivity často dopadají v důsledku i na samotné osoby v prostituci. Mezi státy řazené na stranu abolicie spadá zejména Francie či Švédsko, ve kterém se dokonce vytvořil takzvaný švédský model. Tamní právní úprava se zaměřuje na sankcionování zákazníků využívajících služby prostředníků a prostituovaných osob. Řídí se heslem „kde není poptávka, není nabídka“ a tedy pouze trestní postih osob poptávajících sexuální služby může, dle švédských zákonodárců, vést též k eliminaci nabídky, potažmo prostituce jako takové. Ač se aboliční přístup zaměřuje na kriminalizaci jevů doprovázejících prostituci, ne vždy postihují jednotlivé vnitrostátní úpravy všechny tyto jevy. Mluvíme pak spíše o částečné abolicí či dekriminlizaci s prvky abolicie. Omezující opatření spočívají kupříkladu v postihu zprostředkování sexuálních služeb či postihu prostituce ohrožující mravní výchovu dětí, jak je tomu v České republice.

Jedním z důvodů, proč se tato skupina snaží odstranit prostituci, je existence takzvané sexuální dominance. Prostituované osoby jsou vnímány jako oběti, které nejčastěji pochází ze sociálně slabších skupin. Často se v jejich minulosti objevuje násilí, sexuální zneužívání a nedostatek finančních prostředků. Tyto nepříznivé životní okolnosti jsou nejčastějším důvodem, proč si tyto osoby zvolí výdělek v podobě poskytování sexuálních služeb. Sexuální dominance se pak projevuje i v častém násilí, kterého se dopouštějí klienti a často i kuplíři vůči osobám v prostituci.⁶⁷ Tato dominance se pak odráží i v posilování nerovnosti mezi muži a ženami. Ze statistik vyplývá, že prostituované jsou především ženy a zákazníci jsou ve více než 90 % osoby mužského pohlaví.⁶⁸

Dalším z negativních jevů doprovázejících prostituci je šíření pohlavně přenosných chorob, což je zároveň jeden z hlavních argumentů dnešních abolicistů. Počátky problému venerických onemocnění spojených s provozováním prostituce se datují do 15. až 16. století. V té době se v řadě evropských zemí rozmohla nákaza syfilis. Tehdy se jednalo o chorobu neznámou a tudíž neléčitelnou. V důsledku toho, že se tato nemoc přenáší pohlavním stykem, působil strach z její nákazy lépe

⁶⁷ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 13.

⁶⁸ Havoscope.com. *Prostitution Statistics*. [online], [cit. 2. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.havoscope.com/prostitution-statistics/>.

než kterékoli morální odsouzení prostitute.⁶⁹ Ačkoliv je dnes již dostupná léčba syfilis a řady dalších venerických chorob, jedná se stále o problém aktuální. Dosud totiž nebyla vynalezena léčba na všechna tato onemocnění. Největší problém představuje onemocnění AIDS, ke kterému dochází přenosem viru HIV. Tento vir lze, mimo jiné, šířit přenosem tělních tekutin nakaženého na sliznici druhé osoby, tedy i prostřednictvím nechráněného pohlavního styku.⁷⁰ Poskytování komerčních sexuálních služeb, zejména pak těch homosexuálního charakteru, je tedy jednou z příčin nárůstu počtu nakažených osob.⁷¹

V důsledku faktu, že státy s aboličním přístupem prostituci neregulují, ale ani nepostihují, se dostává do takzvaného právního vakua. Zákonodárce se v podstatě tváří, že prostitute neexistuje, přestože aktivity s ní spojené kriminalizuje. Nedostatek právního statutu prostitute s sebou přináší řadu problémů. Nejen že se stát vyhýbá povinnosti zajistit ochranu jak zákazníkům, tak prostituovaným osobám, ale sám tak tratí na jejich nezdaněných příjmech. Nelze požadovat, aby byly vnitrostátní úpravy všech zemí totožné, ovšem odborníci se shodují, že by v každém státě měla mít prostitute jasné místo. Bylo by tedy příhodné prostituci celoplošně regulovat nebo kriminalizovat.

2.3.2. Represe

Dříve teoretici rozeznávali pouze aboliční a reglementační přístup států k prostituci. Ovšem zdaleka ne všechny země, které se staví vůči prostituci negativně, ji zároveň kriminalizují. Spíše se zaměřují na činy ji doprovázející a samotná prostitute zůstává v šedé zóně práva. Proto se z aboličního modelu vyčlenil další, poněkud radikálnější přístup, kterým je takzvaný model represe či někdy nazývaný jako prohibice či kriminalizace. Ten se zaměřuje na trestní postih samotných osob v prostituci. V některých případech stát dokonce kriminalizuje všechny aktéry, od osoby poskytující sexuální služby, přes zprostředkovatele až k osobě konzumenta. Daný model není rozšířen do mnoha zemí zejména proto, že

⁶⁹ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostitute*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 126.

⁷⁰ HIV-prevence.cz. *Způsoby přenosu*. [online], [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.hiv-prevence.cz/zpusoby-prenosu.html>.

⁷¹ BLÁHA, Roman. *Trestněprávní aspekty prostitute v České republice*. Praha: LexisNexis CZ ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži, 2008, s. 10.

se v průběhu dějin nikdy nepodařilo prostituci zcela vymýtit.⁷² V dnešní době nenalezneme prohibici téměř v žádné evropské zemi, ovšem ve Spojených státech amerických je tato praxe běžná, téměř pravidlem.⁷³

Represe je modelem konzervativním, založeném na tradiční křesťanské morálce. Zásadně nepřipouští řešení spojené s jinou než prohibiční právní úpravou. Problémy spojené s prostitucí, které se snaží vymýtit, jsou tak tímto přístupem mnohdy naopak prohlubovány. Kriminalizací prostituce se, mimo jiné, reálně ztěžuje odhalování trestné činnosti s ní spojené. Z výzkumu vyplývá, že ženy pohybující se v prostituci jsou často oběťmi násilné trestné činnosti, ať již ze strany zákazníků či kuplířů,⁷⁴ ovšem hrozba trestního postihu jich samotných jim zabraňuje nahlásit skutečnost, že jsou sami oběťmi trestné činnosti. Kriminalizace a veřejné odsouzení prostituce tak spíše přispívá k horším pracovním podmínkám, častějším případům agrese a nepřístupnosti zdravotní a sociální péče pro sexuálně pracující.⁷⁵

2.3.3. Reglementace

Reglementační, nebo také regulační přístup, chápe prostituci jako nedílnou součást lidské společnosti, která se nedá odstranit, a tudíž by mělo dojít k její regulaci. Tato myšlenka je pragmatičtější než prohibiční tendence abolicistů, ale musí se potýkat s celou řadou překážek. Poskytování i zprostředkování sexuálních služeb považuje za, byť celkem specifický, přesto tradiční způsoby výdělků. Hlavním cílem je usnadnění kontroly, zamezení šíření pohlavně přenosných chorob, poskytnutí dobrých pracovních podmínek, a v neposlední řadě omezení negativního dopadu na morálku.⁷⁶ I přes široce uplatňovaný liberalismus není v tomto směru jednota. Většina zastánců reglementace se staví pozitivně vůči legalizaci prostituce, ale kuplířství je stále předmětem dohadů. Značná část lidí stále

⁷² Parlamentní institut. TETOUROVÁ, Eva. *Možnosti postihu prostituce a činnosti s ní souvisejících v České republice*. Odpověď na dotaz. [pdf], [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/assets/pdf/studie-pi.pdf>.

⁷³ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 50.

⁷⁴ Rozkoš bez rizika. *Výroční zpráva 2015*. [pdf], [cit. 3. 10. 2020]. Dostupné z: <http://rozkosbezrizika.cz/ke-stazeni/soubory/vyrocka-rr15-web-pdf/detail>.

⁷⁵ KUTÁLKOVÁ, Petra a Ľubica KOBOVÁ, ed. *Sexuální násilí: proč se nikdo neptá?*. Praha: In Iustitia, 2014, s. 183.

⁷⁶ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 46-49.

vnímá zprostředkovatele sexuálních služeb jako vykořisťovatele a mnohdy je srovnávají s obchodníky s lidmi, ačkoli je mezi nimi markantní rozdíl. Neplatí tedy, že by státy zastávající reglementační přístup zároveň automaticky legalizovaly kuplířství, stejně tak jsou odlišné i podmínky regulace prostituce obsažené ve vnitrostátních úpravách.

Zastánci reglementačního přístupu jsou někdy označováni za ekonomické liberalisty,⁷⁷ jelikož poukazují na možnost ekonomického zisku pro stát, jako na nespornou výhodu legalizace. Příkladem budiž Maďarsko, které již v roce 2000 legalizovalo prostituci. Dle tamního statistického úřadu se v prostituci ročně „otočí“ stovky milionů maďarských forintů, díky čemuž také došlo k nárůstu HDP.⁷⁸ Absence právního statutu prostituce i trestněprávní vymezení činnosti kuplířů znemožňuje v řadě států zdanění příjmů z prostituce. Stát naopak vynakládá nemalé peníze na nápravu negativních jevů spojených s prostitucí, zejména pak na trestní řízení s kuplíři, léčbu pohlavních nemocí či drogové závislosti.

Reglementaristé dále vnímají prostituci jako posílení rovnosti mužů a žen. Argumentují tím, že je ženě, jež je zpravidla prostituovanou osobou, dána možnost samostatně rozhodnout o vlastním těle.⁷⁹ Z historie jsou nám známy ženy provozující uspokojování sexuálních potřeb za úplatu, kterým se podařilo vydobýt si místo ve vyšších vrstvách. Jednalo se o ženy, které byly nejen svými současníky obdivovány a svým umem dosahovaly úspěchů nejen ekonomických, ale mnohdy i politických a uměleckých. Tyto nevěstky se nezdály být nikým vykořisťovány, naopak jim jejich povolání přinášelo nesporné výhody.⁸⁰ I v dnešní době není pravidlem, že se k prostituci uchylují pouze osoby ze sociálně slabších poměrů. Existují doložené případy, kdy si sexuální pracovnice přijdou ročně na statisíce korun.⁸¹ Zastánci reglementace tak v prostitutce nespatřují oběť násilí a sexuálního vykořisťování, ale sexuální pracovníci, která si dobrovolně a svobodně zvolila tento

⁷⁷ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 14.

⁷⁸ Lidovky.cz. *Prostituce a drogy přidaly Maďarsku procento HDP*. [online], [cit. 6. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/firmy-a-trhy/prostituce-a-drogy-pridaly-madarsku-procento-hdp.A091001_103742_firmy-trhy_nev.

⁷⁹ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. února 2014 o pohlavním vykořisťování a prostituci a jejich dopadu na rovnost žen a mužů. [online], [cit. 6. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0162+0+DOC+XML+V0//CS>.

⁸⁰ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 6.

⁸¹ TERYNGEL, Jiří. *Podnikání, právo, sex a erotika*. Praha: Nuga, 1991, s. 41.

způsob obživy. V jejím nejlepším zájmu by tak nebylo znemožnění výkonu zvoleného povolání, nýbrž zajištění ochrany práv a dobrých pracovních podmínek pomocí vhodné právní úpravy.

V neposlední řadě se zastánci reglementace přiklánějí k regulaci prostituce proto, že vede ke snižování sexuálně motivovaných trestných činů. Podobně je tomu u dětské pornografie. Ta je sice klasifikována jako protiprávní, ovšem dle odborníků řada osob s pedofilními sklony sledováním dětské pornografie uspokojí své touhy do té míry, že poté nemají potřebu uchýlovat se ke skutečnému sexuálnímu zneužívání dětí.⁸² Zákazníci prostitutek si tak například mohou připlatit za sadomasochistické služby či za to, aby se prostituovaná osoba vydávala za oběť znásilnění. Následně se tím snižuje pravděpodobnost, že by se tito zákazníci dopouštěli trestného činu znásilnění, jelikož své potřeby uspokojí s profesionálními pracovníci.

Reglementační přístup byl dříve uplatňován i na území dnešní České republiky, a to do roku 1922, kdy došlo přijetím zákona o potírání pohlavních nemocí k přeorientování na přístup aboliční, který zde v zásadě platí dodnes.

2.4. Platná právní úprava

Česká republika je řazena mezi státy s aboličním přístupem k prostituci. Zaměřuje se na právní postih šíření pohlavně přenosných chorob, narušování mravního vývoje dětí, provozování kuplířství a obchodování s lidmi za účelem nedobrovolného prostituování dospělých osob či prostituování dětí. Ohledně právní úpravy samotné prostituce ovšem zákonodárce rezignoval, čímž porušil svou základní povinnost poskytnout ochranu nejen společnosti, ale i jedinci, přesněji osobě v prostituci.⁸³ Právní úpravu v této oblasti nalezneme především v právu trestním, jež reflektuje požadavky vyplývající z mezinárodních úmluv a unijního práva, ovšem částečné řešení nabízí i oblast správního práva.

⁸² UZEL, Radim. *Pornografie, aneb, Provokující nahota*. Praha: Ikar, 2004, s. 177.

⁸³ GAVLASOVÁ, Magdaléna. *Úskali aktuální právní úpravy prostituce na našem území*. *Trestněprávní revue*. 2019, č. 4, s. 75-77.

2.4.1. Trestní zákoník

V následujících kapitolách přiblížím ty trestné činy, potažmo hlavy Trestního zákoníku, které souvisí s prostitucí, protože postihují její doprovodné jevy. Zejména se zaměřím na komparaci skutkových podstat, jež v některých případech dopadají na velmi podobná jednání.

2.4.1.1. Vybrané trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

Trestné činy postihující negativní jevy doprovázející prostituci, jsou zejména řazeny do III. Hlavy Trestního zákoníku, tedy mezi trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti.⁸⁴ Vedle kuplířství a prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, jimž se budu podrobněji věnovat dále, lze ve spojení s prostitucí zmínit i ustanovení postihující znásilnění, sexuální nátlak či pohlavní zneužití. S ohledem na téma práce, jež se nezaměřuje na prostituci dětskou ani prostituci nedobrovolnou, jsem se rozhodla těmito třemi trestnými činy blíže nezaobírat. Tato hlava, jak již z názvu plyne, se zaměřuje na postih takového jednání, které je v očích společnosti neslučitelné s mravními zásadami v oblasti sexuálních vztahů. Tyto zásady se v průběhu dějin mění a s nimi i sankcionování jejich porušení. Předmětem útoku zde mohou být všichni lidé bez ohledu na věk či pohlaví. Dříve se ochrana práv v sexuální oblasti poskytovala především ženám a dětem, později se rozšířila i na muže, přesto je i dnes kladen větší důraz na ochranu práv první skupiny obětí sexuálních vztahů.⁸⁵ Je tomu tak zejména proto, že ženy a děti jsou častějším předmětem útoku takzvaných sexuálně motivovaných trestných činů. V poslední době sice roste počet mužských obětí, přesto tento počet zůstává proti druhé skupině obětí značně nižší. Zvýšená ochrana je ženám a dětem poskytována proto, že jsou snadnější obětí. Biologické předpoklady jim dávají horší možnosti bránit se případnému útočníkovi. Zároveň pachatelé sexuálních trestných činů jsou zejména osoby mužského pohlaví, které dle odborníků spíše podléhají sexuálním pudům a častěji se tak uchylují k sexuální agresii.⁸⁶

⁸⁴ Výjimku tvoří trestný čin obchodování s lidmi řazený do Hlavy II., Dílu 1., jenž obsahuje trestné činy proti svobodě.

⁸⁵ ŠAMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 1832.

⁸⁶ BLATNÍKOVÁ, Šárka, Petra FARIDOVÁ a Petr ZEMAN. *Násilná sexuální kriminalita – téma pro experty i veřejnost*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014. Studie, s. 9 a 33.

Hlavním objektem ochrany této hlavy je lidská důstojnost v sexuální oblasti, přesto zahrnuje i řadu vedlejších objektů, jež jsou součástí pohlavního sebeurčení člověka.⁸⁷ Jedním z nich je i svoboda rozhodování v pohlavních vztazích, do této kategorie spadá trestný čin kuplířství upravený v ustanovení § 189 a nerušený mravní a tělesný vývoj dětí, který by mohl být narušen například prostitucí ohrožující mravní vývoj dětí dle ustanovení § 190.⁸⁸

2.4.1.2. Trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí

K dekriminálnímu prostutuce došlo zrušením trestného činu příživnictví společně s diskriminačním ustanovením zakazujícím homosexuální prostituci,⁸⁹ které dopadalo nejen na osobu, která přijme úplatu za pohlavní styk s osobou stejného pohlaví, ale i na osobu, jež tuto úplatu poskytne.⁹⁰ Na zhruba dvacet let se tak zdálo, že došlo k ukončení trestněprávní represe vůči sexuálním pracovníkům.⁹¹ Ovšem v souvislosti s rekodifikací trestního práva byl s účinností současného Trestního zákoníku zaveden nový trestný čin, kterým lze sankcionovat prostitutivní chování ohrožující mravní vývoj dětí.⁹² Zákonodárce přitom čerpal ze zahraniční právní úpravy, konkrétně se inspiroval v německém trestním zákoně.⁹³

Trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí⁹⁴ obsahuje dvě samostatné skutkové podstaty,⁹⁵ kdy ustanovení v odst. 1 postihuje osoby v prostituci, naproti tomu v odst. 2 osoby od prostitutek odlišné. Trestněprávního jednání se v prvním případě dopustí ten, kdo provozuje prostituci na takových místech, na nichž lze předpokládat zvýšený výskyt osob mladších osmnácti let. Konkrétně postihuje poskytování sexuálních služeb „v blízkosti školy, školského

⁸⁷ STOČESOVÁ, Simona. Kapitola 4: Právní úprava sexuálních trestných činů *de lege lata*, In: JELÍNEK, Jiří. *Deset let od přijetí českého trestního zákoníku*. Praha: Leges, 2019. Teoretik, s. 289.

⁸⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 1832.

⁸⁹ Ke zrušení došlo článkem I. bodem 70. a 83. zákona č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.

⁹⁰ Viz § 244 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, znění účinné od 22. 12. 1989 do 31. 1. 1990.

⁹¹ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 97.

⁹² Dítě ve smyslu § 126 Trestního zákoníku.

⁹³ FENYK, Jaroslav, Roman HÁJEK, Igor STRÍŽ a Přemysl POLÁK. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Díl 1., Trestní zákoník. Praha: Linde, 2010, s. 728.

⁹⁴ Viz § 190 Trestního zákoníku.

⁹⁵ VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, informace z judikatury k 1.8.2011*. Olomouc: ANAG, 2011, s. 665.

nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí“.⁹⁶ Problém nenastává při určení oněch míst, jež jsou, nikoliv jen krátkodobě či přechodně, navštěvovány dětmi. Ta jsou blíže specifikována řadou zákonů,⁹⁷ na něž odkazuje důvodová zpráva. Za tato místa lze vedle školských zařízení považovat například dětská hřiště či atrakce, zoologické zahrady nebo rekreační tábory.⁹⁸ Ovšem prostranství, na něž se ustanovení vztahuje, je vymezeno poněkud širěji. Pojem „v blízkosti“ neudává přesnou informaci a je pojmem neurčitým, pod který lze zařadit různé vzdálenosti. Bylo by tedy příhodné specifikovat tuto blízkost buďto určením vzdálenosti v metrech či za ni kupříkladu považovat vzdálenost dohledovou. Tato vágnost ustanovení totiž usnadňuje persekuci osob v prostituci. Zároveň odporuje důsledné aplikaci zásady *nullum crime sine lege certa*,⁹⁹ jež vyžaduje, aby trestní norma byla natolik přesná a určitá, aby osoba nebyla na pochybách, zda svým jednáním naplňuje znaky skutkové podstaty, případně aby nedocházelo k chybné interpretaci a následné aplikaci ze strany soudu.

Jak již bylo zmíněno, trestný čin kriminalizuje nejen osoby provozující prostituci na výše popsaných místech, ale i toho, kdo provozování prostitute na takových místech „organizuje, střeží nebo jiným způsobem zajišťuje“.¹⁰⁰ Druhá skutková podstata tedy postihuje zajišťování prostitute, přičemž obsahuje demonstrativní výčet takového jednání. **Střežením** se míní činnost, při které pachatel napomáhá nerušenému provozování prostitute tím, že hlídá okolí, upozorňuje na přítomnost policie atp. Spolu s dalšími způsoby zajišťování prostitute, za které lze považovat kupříkladu shánění klientů, je střežení obecně jedním z jednání spadajících pod trestnou součinnost ve formě pomoci k trestnému činu. **Organizování** se pak dopouští zejména ten, kdo provozování prostitute zosnuje nebo řídí. Zajímavé je, že jednání, jež by za jiných okolností byla

⁹⁶ § 190 odst. 1 Trestního zákoníku.

⁹⁷ Přesněji zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, zákonem č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí a zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁹⁸ VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, informace z judikatury k 1.8.2011*. Olomouc: ANAG, 2011, s. 667.

⁹⁹ § 190 odst. 1 Trestního zákoníku.

⁹⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. 7. aktualizované vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017. Glosátor, s. 289.

¹⁰⁰ Viz § 190 odst. 2 Trestního zákoníku.

klasifikována jako účastenství ve formě organizátorství či pomoci,¹⁰¹ jsou postižena přísněji než samotné hypotetické hlavní pachatelství, jelikož za ně lze uložit trest odnětí svobody až na tři roky.¹⁰² Zákonodárce tak fakticky opouští zásadu akcesority účastenství tím, že jinak méně společensky škodlivá jednání postihuje prostřednictvím kvalifikované skutkové podstaty.¹⁰³ Zároveň se zde za trestnou považuje i příprava,¹⁰⁴ která by za jiných okolností trestná nebyla. A to z důvodu, že se vzhledem k výši horní hranice trestu odnětí svobody nejedná o zvlášť závažný zločin.¹⁰⁵

Smyslem druhé skutkové podstaty je postih činnosti tzv. pasáků, tedy osob, jež se zároveň mohou dopustit trestného činu kuplířství (více k trestnému činu kuplířství v kapitole 2.4.1.3.). V tomto případě se ovšem jedná o situaci, kdy z takového jednání pachatel nekořistí a osobu do prostituce nikterak nezlákal, jak je tomu u trestného činu kuplířství, pouze její provozování nějakým způsobem usnadňuje. Trestní zákoník tak nevyklučuje jednočinný souběh trestného činu kuplířství dle § 189 odst. 1 s trestným činem ohrožování mravního vývoje dětí dle § 190 odst. 2. Důvodem je také odlišný chráněný zájem, ustanovení § 189 odst. 1 chrání vedle svobody rozhodování v sexuálních vztazích i mravnost, ovšem v obecném smyslu, naproti tomu ustanovení § 190 odst. 2 chrání mravnost dětí, tedy přesněji jejich mravní vývoj.¹⁰⁶

Ustanovení tedy dopadá na kuplíře i prostituované osoby, ovšem nikoliv na klienty, což řada autorů považuje za diskriminační na základě pohlaví, jelikož zákazníci bývají především muži a sexuálními pracovníci zase ženy.¹⁰⁷ V praxi dosud nepotvrzenou hypotézou zůstává možnost postihu zákazníka, a to za trestnou součinnost ve formě pomoci¹⁰⁸ v případech, kdy využitím nabízené sexuální služby fakticky umožní ohrožení mravního vývoje dětí. Vedle možného postihu za trestný

¹⁰¹ Ve smyslu § 24 odst. 1. písm. a) a c) Trestního zákoníku.

¹⁰² V prvním odstavci je trest odnětí svobody až na dvě léta.

¹⁰³ GRIVNA, Tomáš. *Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti v novém trestním zákoníku*. Bulletin advokacie. 2009, č. 10, s. 67-72.

¹⁰⁴ Ve smyslu § 20 odst. 1 Trestního zákoníku.

¹⁰⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 1878.

¹⁰⁶ Tamtéž s. 1878.

¹⁰⁷ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 98.

¹⁰⁸ Ve smyslu § 24 odst. 1 písm. c) Trestního zákoníku.

čin svádění k pohlavnímu styku¹⁰⁹ u klientů nezletilých prostitutek se tak nabízí druhá hypotetická možnost, jak trestat samotné konzumenty.

Problematickým znakem daného trestného činu i obou alinei trestného činu kuplířství je chybějící definice pojmu prostituce, která sama o sobě není protiprávní, ovšem je obsažena v řadě skutkových podstat ve zvláštní části Trestního zákoníku. Někteří autoři argumentují tím, že prostituce není definována právě z důvodu, že se nejedná o jednání *contra legem*. Přesto, pokud je kriminalizováno jednání s prostitutí související, je nezbytné definovat i tento pojem, ačkoliv sám nepodléhá trestnímu postihu.¹¹⁰ Absence legální definice je částečně řešena judikaturou. Krajský soud v Českých Budějovicích vytvořil soudy obecně přejímaný výklad termínu prostituce. Považuje za ni „*pohlavní styk s jinými osobami za úplatu*“,¹¹¹ přičemž pohlavním stykem se vedle soulože rozumí také další způsoby ukájení pohlavního pudu, například dotyky na částech těla jiné osoby, onanie či vzájemná onanie. Řada soudů danou definici přejímá a snaží se ji ve svých rozhodnutích dále specifikovat a zpřesňovat, čímž naopak mnohdy dochází k rozšiřování výkladu tohoto pojmu. Pod prostitutivní jednání tak soudy podřazují například i tzv. tantrické masáže, tedy masáže, při kterých může dojít k tělesnému uspokojení klienta,¹¹² a další činnosti, které sice se sexuální stimulací souvisí, ovšem nelze je jednoznačně označit za prostituci.

Nejvyšší soud zastává názor, že není potřeba definovat prostituci, jelikož se řadí mezi pojmy „*běžně používané, jejich obsah či význam nezbuzuje pochybnosti a jsou i široké (neprávnícké) veřejnosti notoricky známy*“.¹¹³ Ovšem zde se jedná o znak skutkové podstaty nejednoho trestného činu. Nejen že je Listinou základních práv a svobod dán požadavek zákonnosti, tedy že jednání může za trestný čin označit pouze zákon,¹¹⁴ taktéž musí být naplněn požadavek určitosti. Především proto, aby byla zachována právní jistota a důvěra společnosti v demokratický právní stát. Prostituce je sice pojem všeobecně známý, přesto i zde mohou vznikat pochybnosti při jeho interpretaci. Zejména nelze očekávat shodu mezi výkladem

¹⁰⁹ Upravuje § 202 Trestního zákoníku.

¹¹⁰ Například Slovenská republika legálně definuje prostituci v ustanovení § 132 odst. 1 zákona č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ač je zastáncem aboličního přístupu, stejně jako Česká republika.

¹¹¹ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 8. 1994, sp. zn. 4 To 518/1994, [R 22/1995 tr.].

¹¹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2009, sp. zn. 3 Tdo 1042/2009, [NS 7120/2009].

¹¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1045/2014-95, [NS 2001/2015].

¹¹⁴ Viz článek 39 Listiny základních práv a svobod.

soudním a výkladem laické veřejnosti. Lze se tak domnívat, že tato právní neurčitost není dílem náhody, ba naopak se jedná o úmysl. Díky široké formulaci si zákonodárce ponechává možnost vymezit pojem v konkrétním případě dle své potřeby.¹¹⁵

Kritici ustanovení dále poukazují na porušení jedné ze základních zásad trestního práva – zásady subsidiarity trestní represe,¹¹⁶ která vyjadřuje požadavek, aby trestní právo regulovalo vztahy ve společnosti *ultima ratio*, tedy jako krajní prostředek ochrany. Stát by tak měl užívat trestního práva pouze tam, kde nepostačuje jiný prostředek ochrany, jelikož trestněprávní postih je z hlediska negativních důsledků nejcitelnější¹¹⁷ a může jím být nepřiměřeně zasaženo do ústavně garantovaných práv. Omezení nabízení či provozování prostituce na veřejném prostranství lze regulovat v rámci správního práva vydáním obecně závazné vyhlášky (více v kapitole 2.4.3). Není tedy nutný trestněprávní postih, který by měl být užíván jen pro ochranu před činy zvláště škodlivými pro společnost, pakliže zákonodárce sám v důvodové zprávě uvádí, že trestný čin příživnictví byl zrušen právě pro nedostatečnou společenskou nebezpečnost.¹¹⁸ Odlišná by byla situace, kdyby skutková podstata přímo obsahovala ohrožení chráněného zájmu. Jelikož se jedná o trestný čin ohrožovací nikoliv poruchový, stačí, pokud by pachatel ohrozil mravní vývoj dětí, tedy jen samotná jejich přítomnost při nabízení či zajišťování prostituce by postačila k naplnění skutkové podstaty. To by ovšem obligatorním znakem objektivní stránky muselo být výslovně jednání uskutečněné způsobem ohrožujícím mravní vývoj dětí, jak je tomu u německé právní úpravy,¹¹⁹ ve které se zákonodárce inspiroval. Německý trestní zákoník v překladu postihuje toto jednání, pokud je činěno „*způsobem, který může tyto osoby mravně poškodit*“.¹²⁰ Ovšem příliš obecná formulace v české právní úpravě dopadá i na

¹¹⁵ S daným názorem se ztotožňuje i Ústavní soud ve svém *nálezu ze dne dne 12. 4. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 43/93, [16/1993 USn.]*, ve kterém označuje danou úpravu jako nástroj k interpretaci "*ad usum Delphini*".

¹¹⁶ Viz § 12 odst. 2 Trestního zákoníku.

¹¹⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Subsidiarita trestní represe ve vztahu k jednotlivým skutkovým podstatám trestných činů v trestním zákoníku*. Trestněprávní revue. 2010, č. 5, s. 133-140.

¹¹⁸ Viz článek i část B bod 70 zákona č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.

¹¹⁹ Srov. § 184g Jugendgefährdende Prostitution, StGB Strafgesetzbuch (BGBL. I S. 3322) FNA 450-2.

¹²⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 1875-1876.*

situace, kdy dochází k nabízení prostituce bez přítomnosti dalších osob, tudíž reálně vůbec k ohrožení nedochází.¹²¹

Někteří teoretici tak vidí pod zavedením tohoto trestného činu skrytou snahu kriminalizovat samotnou prostituci. Za příhodné považují obecnost ustanovení, jež je plně neurčitých a nedefinovaných pojmů, díky čemuž lze postihovat celou řadu jednání, aniž by jimi byl porušen zákonem chráněný zájem. Zákonodárce tak vytváří široký prostor pro interpretaci a následnou penalizaci. Smyslem ustanovení je sice eliminovat jevy, které by mohly mít škodlivý vliv na představu mládeže, jak by měl vypadat normální sexuální život. Ovšem s ohledem na to, že se ustanovení snaží skrýt existenci prostituce, jež je činností jinak právem tolerovanou, lze takový postoj ze strany státu označit za pokrytecký.¹²²

Osobně souhlasím s tím, že trestní postih je v tomto případě příliš přísný. Pokud zákonodárce skutečně považuje dané jednání za natolik společensky škodlivé, že nestačí jeho postih v rámci práva správního, měl by to nejen dostatečně odůvodnit, ale také jasně a srozumitelně stanovit znaky skutkové podstaty. Zejména omezit neurčité pojmy, případně tyto pojmy dále definovat, aby nedocházelo ke zneužití ustanovení k příliš široké interpretaci. Dosavadní úprava se mi zdá býti projevem represivním, nikoliv aboličním, k němuž se Česká republika v otázce prostituce přiklání.

2.4.1.3. Trestný čin kuplířství

V trestním zákoně z roku 1961 byl tento trestný čin zařazen do V. Hlavy upravující trestné činy hrubě narušující občanské soužití. V tomto případě byla chráněna mravnost a právo na svobodné rozhodování člověka. Oproti staré úpravě je dnes trestný čin kuplířství zařazen do Hlavy III., tedy mezi trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Ochrana mravnosti byla zachována, ovšem právo na svobodné rozhodování je pojímáno úžeji, dnes toto ustanovení chrání svobodnou volbu pouze ve sféře pohlavních vztahů.¹²³

¹²¹ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 98.

¹²² Tamtéž s. 99.

¹²³ Srov. ŠÁMAL, Pavel, František PÚRY a Stanislav RIZMAN. *Trestní zákon: komentář*. 6. dopl. A přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. Komentované zákony, s. 1224. a ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře, s. 1648.

Právní úprava trestného činu kuplířství obsažená v § 189 odst. 1 Trestního zákoníku uvádí dvě samostatné základní skutkové podstaty vyjádřené ve dvou alineích. Rozdíl spočívá v objektivní stránce činu, respektive ve druhu jednání, kterými jsou *zjednání, přiměnění, najmutí, zlákáni či svedení jiného k provozování prostituce* v první alinei a ve druhé *kořistění z prostituce provozované jiným*, kdy obě tato jednání mají povahu trestné součinnosti.¹²⁴ Pro lepší pochopení objektivní stránky i pro snazší komparaci s ostatními trestnými činy postihujícími doprovodné jevy prostituce, je nutné blíže rozebrat jednotlivá jednání, jež skutkovou podstatu kuplířství naplňují.

První alinea svým obsahem připomíná spíše návod, jelikož se jím pachatel dopouští iniciace k provozování prostituce.¹²⁵ Přesněji se pachatelem stává ten, kdo jiného k provozování prostituce „*přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede*“.¹²⁶ Přesto se o návod nejedná, jelikož prostituce není trestným činem a nelze tudíž trestat žádné jednání, jež by jinak naplnilo znaky účastenství. Prvním způsobem je *přimět* jiného k prostituci. Tento pojem v sobě nezahrnuje žádnou formu agrese či donucení. Lze tak učinit například tím, že pachatel oběť k prostituci přemlouvá, či ji o to žádá.¹²⁷ Přesto se řada odborníků domnívá, že se může jednat o jistý druh psychického nátlaku,¹²⁸ jelikož kuplíř v daném případě využívá svůj vliv na jinou osobu, s čímž se ztotožňuje i Nejvyšší soud v jednom ze svých usnesení.¹²⁹ Jednání, při nichž kuplíř osobu k prostituci zjedná či najme, jsou si na první pohled velmi podobná. Obě spočívají v uzavření smlouvy mezi kuplířem a prostituovanou osobou, kterou lze uzavřít i konkludentně a není tedy nutná její písemná forma, jak plyne z rozhodnutí Nejvyššího soudu.¹³⁰ *Najmutí* se od zjednání liší tím, že při něm pachatel uzavírá takovou smlouvu, z níž je patrný příslib zaměstnání, kdy není důležité, že český právní řád takovou smlouvu považuje za neplatnou. Ve smlouvě ani nemusí být přímo uvedeno, že se jedná o poskytnutí sexuálních služeb jinému za úplatu. Může mít například podobu pracovní smlouvy na pozici barmanky,

¹²⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 1869.

¹²⁵ Srov. § 24/1 b) Trestního zákoníku.

¹²⁶ § 189 odst. 1. Trestního zákoníku.

¹²⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře, s. 1668.

¹²⁸ Srov. FREMR, Robert. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. In: DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře, s. 1026. a JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. 7. aktualizované vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017. Glosátor, s. 287.

¹²⁹ Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 4 Tdo 245/2009, [NS 7490/2009].

¹³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 8 Tdo 1415/2009, [T 1254].

přestože reálně se bude jednat o prostituci, což je v době uzavírání patrné oběma stranám. Naproti tomu při **zjednání**, při němž se uzavírá jakákoliv smlouva či dohoda odlišná od najmutí, se nevyžaduje, aby poškozená osoba zcela chápala smysl této dohody. Ovšem je zde nutný svobodný souhlas obou stran a úmysl pachatele užít osobu k prostituci s jiným.¹³¹ Není přitom rozhodné, zda zjednaná osoba „*již provozovala prostituci nebo s ní teprve začíná*“.¹³² Zjednání je zároveň méně formální činností, než je tomu u najmutí. Termín **zláká** můžeme definovat jako činnost, pomocí níž pachatel získá jiného k dobrovolnému provozování prostituce. Může tak učinit například příslibem vysokého výdělku či poskytnutím jiné výhody¹³³ bez ohledu na to, zda je přislíbený zisk reálný či nikoliv.¹³⁴ Posledním způsobem je **svedení**, které se podobá zlákáni, na rozdíl od něho je ovšem méně zjevné. Spočívá ve vzbuzení úmyslu provozovat prostituci u jiné osoby, což lze učinit různými způsoby. Například tím, že pachatel provozování prostituce schvaluje či uvádí výhody s prostitucí spojené, jako možnost rychlého výdělku, snadný přístup k drogám atp. Svádění musí v každém případě směřovat vůči individuálně určené osobě, případně vůči více individuálně určeným osobám, čímž se osoba dopouští tzv. hromadného svádění. Trestní zákoník dokonce připouští nepřímé pachatelství spočívající ve využití „živého nástroje“ ke svedení jiného k prostituci.¹³⁵ Konečně u všech těchto jednání je nutné, aby skutečně došlo k následku, tedy ke *přimění, zjednání, najmutí, zlákáni nebo svedení* jiné osoby k prostituci, v opačném případě by došlo k pouhému pokusu trestného činu kuplířství,¹³⁶ nikoliv k jeho dokonání.¹³⁷

Druhou formou kuplířství jednání spočívající v **kořistění**. Přesněji ustanovení postihuje toho, kdo „*kořistí z prostituce provozované jiným*“.¹³⁸ Tato skutková podstata není obdobou návodu, jak je tomu u alinei první, ale obsahem se

¹³¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 1694.

¹³² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 8 Tdo 1415/2009, [T 1254].

¹³³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 1872.

¹³⁴ FREMR, Robert. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. In: DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře, s. 1027.

¹³⁵ Ve smyslu § 22 odst. 2 Trestního zákoníku.

¹³⁶ Ve smyslu § 21 odst. 1 Trestního zákoníku.

¹³⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře, s. 1685-1686.

¹³⁸ § 189 odst. 1. Trestního zákoníku.

blíží dnes již zrušenému trestnému činu podílnictví,¹³⁹ jenž byl upraven v ustanoveních § 214 a § 215 Trestního zákoníku.¹⁴⁰ Kořistění, jež tvoří zákonný znak této skutkové podstaty, je bezpochyby nejproblematictějším pojmem celého ustanovení. Jelikož nám zákonodárce nedává jasné vodítko, které jednání lze klasifikovat jako kořistění, musela si s tím poradit praxe. Judikatura Nejvyššího soudu i nižších soudů se ohledně pojmu kořistění shoduje v jeho formě. Spatřuje v něm jednání osoby, jež se nepřímo podílí na provozování prostituce pro jiného, a to za účelem zisku, který je především finanční, ale může jím být i jiná materiální výhoda.

Je důležité, že musí jít ze strany kuplíře o jednání vědomé. Pachatel si je vědom vzájemného vztahu s osobou provozující prostituci a tento vztah využívá k vlastnímu prospěchu. Je mu tudíž známo, z jaké činnosti pochází zmíněný majetkový prospěch.¹⁴¹ Podniky, jejichž byznys je založen převážně na zprostředkování prostituce, se často snaží obejít zákon tím, že se vydávají za striptýzové kluby či kabarety, případně za tzv. showroomy. Provozovatelé se poté brání tím, že pronajímatelky pokojů jsou umělkyně a co se děje v privátních pokojích jim není známo.¹⁴² V takových případech pak musí orgány činné v trestním řízení pachateli dokázat, že znal zdroj finančních příjmů svých nájemnic. V opačném případě by se kořistění dopouštěl nedbalostně a nedošlo by tedy k naplnění trestného činu kuplířství v žádném odstavci. Nejvyšší soud v jednom ze svých usnesení zamítl dovolání pachatele, který byl odsouzen za trestný čin kuplířství. Odsouzený v minulosti provozoval pánský klub, který poté sice přeměnil na pension, ovšem stále si účtoval 500 Kč za každé použití pokoje. Soudem mu bylo prokázáno, že si byl vědom, za jakým účelem si u něho ženy pokoje pronajímají a jeho jednání tudíž naplnilo vědomé kořistění z prostituce.¹⁴³ Po

¹³⁹ ŠÁMAL, Pavel, František PÚRY a Stanislav RIZMAN. *Trestní zákon: komentář*. 6. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. Komentované zákony, s. 1225.

¹⁴⁰ Novelou Trestního zákoníku č. 287/2018 Sb. bylo podílnictví zahrnuto do trestného činu legalizace z výnosů z trestné činnosti dle § 216 a legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti dle § 217.

¹⁴¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 1872.

¹⁴² Peníze.cz Reportáž. *Obchodní tajemství nevěstince*. [online], [cit. 7. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/spotrebitel/255289-reportaz-obchodni-tajemstvi-nevestince>.

¹⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2002, sp. zn. 6 Tdo 837/2002, [NS 3146/2002].

subjektivní stránce se tedy vždy vyžaduje úmyslné zavinění, a to jak u základní, tak u kvalifikovaných skutkových podstat.¹⁴⁴

Zároveň není důležité, zda je kuplířův odměna poskytována samotnou prostitutkou či jejím zákazníkem. Dle Krajského soudu v Plzni je nutné kořistění vykládat široce a považovat za něho „*jakékoliv způsoby získávání majetkového prospěchu z prostituce provozované jiným*“.¹⁴⁵ Tento výrok byl součástí rozhodnutí případu, ve kterém pachatel pronajímal pokoje ženám, jež v nich poskytovaly sexuální služby. Úplatu ovšem nepřijímal od oněch sexuálních pracovníků. Soud prvního stupně souhlasil s obhajobou v tom, že daným jednáním nenaplnil žádnou ze skutkových podstat kuplířství, a to především proto, že celý výdělek z provozování prostituce si ponechaly ony pracovníce. Soud považoval kořistění za činnost, při níž pachatel „*parazituje na majetkovém zisku prostitutky, a to za okolností, kdy neposkytuje osobě provozující prostituci žádnou adekvátní protihodnotu*“.¹⁴⁶ Ve svém odůvodnění dále uvedl, že i za situace, kdy by obviněný přijímal finanční úplatu od samotných nevěstek, nebyl by pachatelem kuplířství, pokud by taková úplata nebyla zjevně nepřiměřená. Své rozhodnutí odůvodnil především tím, že odlišný výklad by „*nepřiměřeně rozšiřoval trestní postih pro trestný čin kuplířství*“. Ovšem odvolací soud dospěl k opačnému názoru a obviněného uznal vinným pro trestný čin kuplířství v druhé alinei. Díky tomuto rozsudku, který vytvořil precedent, můžeme pod kuplířství zahrnout celou škálu jednání, jejichž společným jmenovatelem je vědomý zisk z prostituce provozované jiným. Vedle výše zmíněného bychom takto v praxi mohli jako kořistění klasifikovat kupříkladu zajišťování dopravy sexuálních pracovníků za klienty (nebo naopak), pronajímání pokojů za účelem provozování prostituce, poskytování fyzické obrany či psychické pomoci atp. V tomto bodě je kuplířství nejvíce kritizováno. Vágnost ustanovení, jež neobsahuje definici kuplířství, poskytuje orgánům činným v trestním řízení velmi širokou oblast působnosti. Ty díky tomu mohou stíhat prakticky jakékoliv jednání, při kterém dochází k vědomému přijetí úplaty od prostitutky. To by v důsledku mohlo vést až k absurdním situacím, ve kterých by teoreticky bylo možné stíhat prodavačky v obchodech za to, že prodávají

¹⁴⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 1832.

¹⁴⁵ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 10. 6. 2005, sp. zn. 7 To 201/2005, [Výběr VKS 136/2005].

¹⁴⁶ Rozsudek Okresního soudu v Chebu ze dne 30. 11. 2004, č. j. 3 T 164/2003-200.

preservativy prostitutkám, nebo řidiče hromadné dopravy za to, že je, podobně jako taxikáři, za klienty přepravují.

Dle judikatury Nejvyššího soudu nemusí pro naplnění znaku kořistění dojít k aktivnímu jednání, tedy k přímému požadování hmotného prospěchu z prostituce, ale „*postačí opakované přijímání úplaty za to, že umožňuje provozování prostituce*“.¹⁴⁷ V daném případě šlo o nočního vrátného, který přijímal finanční úplatu od žen provozujících prostituci či jejich klientů, kteří za nimi docházeli do hotelových pokojů. Ze zjištěného skutkového stavu bylo patrné, že si byl vrátný vědom, co se v pokojích odehrává a co se od něho očekává za poskytnutou úplatu. Soud zde došel k závěru, že jednáním obviněného bylo poskytování sexuálních služeb zjednodušeno a obviněný tak na prostituci jiné osoby kořistil, aniž by sám výslovně požadoval hmotný zisk. Hmotný zisk pachatele činu kuplířství ani nemusí v základní skutkové podstatě dosáhnout konkrétní výše, zákon nestanoví hranici určující, jak velký je minimální zisk pro naplnění znaku kořistění. Postačí samotný fakt, že pachatel přijímal danou úplatu opakovaně, pro naplněné základní skutkové podstaty tedy není nutné zjistit během trestního řízení celkový zisk pachatele.¹⁴⁸ Toto zjištění je ale nezbytné pro naplnění znaku kvalifikované skutkové podstaty, která předpokládá, že pachatel jednal v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiné značný prospěch.¹⁴⁹

Tím se dostáváme k jednomu ze základních rozdílů mezi základními skutkovými podstatami kuplířství. Výše popsaná jednání obsažená v první alinei stačí uskutečnit jednou, aby se osoba dopustila trestně postižitelného jednání. Naopak u alinei druhé je četnost kořistění jedním z jejích znaků. Tento rozdíl dovozujeme z gramatického výkladu ustanovení, na nějž poukazuje i Nejvyšší soud v jednom ze svých usnesení. U znaku „kořistí“ je zjevné, že se nejedná o činnost jednorázovou. Naproti tomu „přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede“ jsou tvary dokonavé, jež vyjadřují jednorázové jednání. Pokud by zákon vyžadoval četnost, musel by užít tvary „zjednává, najímá, zlákává nebo svádí“.¹⁵⁰ V první alternativě

¹⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 14. 4. 1977, sp. zn. 11 Tz 17/77, [R 11/1978 tr.].

¹⁴⁸ Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 14. 4. 1977, sp. zn. 11 Tz 17/77, [R 11/1978 tr.]. a Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 8 Tdo 1415/2009, [T 1254].

¹⁴⁹ Viz § 189 odst. 2 písm. a) Trestního zákoníku.

¹⁵⁰ Problém by nastal u slova „přiměje“ jež nemá nedokonavý tvar, zákonodárce by jej musel případně nahradit slovem jiným, viz SOCHROVÁ, Marie. *Český jazyk v kostce: pro střední školy*. 2. vyd. Praha: Fragment, 2009, s. 92.

tak ustanovení postihuje vytvoření nežádoucího stavu, v němž spatřuje větší společenskou škodlivost než v situaci, kdy by pachatel využíval již vzniklého stavu k prostituování jiného. Pachatel je zde tím činitelem, jenž provozování prostituce iniciuje a často se tak děje u osob, jež s prostitucí nemají dosud zkušenosti. Kořistění je naproti tomu klasifikováno jako trestné až ve chvíli, kdy dojde k jeho opakování. Jedná se totiž nejčastěji o situaci, kdy je nežádoucí stav (provozování prostituce), vyvolán bez zásahu kuplíře, ten jej pouze nějakým způsobem usnadňuje za účelem vlastního zisku. V takovém případě by jednorázové kořistění nebylo adekvátní vůči jednání, v němž je pachatel přímým iniciátorem prostituování jiného. Z toho důvodu je kořistění trestně postižitelné až pokud „*směřuje k vlastnímu trvalejšímu obohacování z této činnosti*“.¹⁵¹ Ke stejnému závěru došel i Nejvyšší soud ČSR, který již v roce 1933 uvedl, že za kuplířství, jež v tehdejší právní úpravě spočívalo v získání ženy „*pro někoho jiného k pohlavnímu obcování mimo manželství anebo ke smilstvu*“¹⁵², lze považovat jakoukoliv činnost způsobitou dosáhnout takového rozhodnutí u ženy. Z tohoto závěru můžeme vyvodit, že i tehdy stačilo, pokud tak pachatel učinil jednorázově. Druhou odlišností je samotné jednání spočívající v kořistění. U druhé alinei je majetkový prospěch z prostituce provozované jiným, bez ohledu na výši, podmínkou pro naplnění skutkové podstaty. Naproti tomu u alinei první není nezbytné, aby kterákoliv forma jednání směřovala k zisku.¹⁵³

Logicky nelze u kuplířství použít svolení poškozeného jakožto okolnost vylučující protiprávnost. Daný institut vylučuje trestní odpovědnost v případě, že není naplněn individuální objekt,¹⁵⁴ jelikož daný objekt trestného činu udělí souhlas k zásahu do jeho právem chráněného zájmu, a to jednoho ze zájmů, „*o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat*“.¹⁵⁵ Dle současné právní úpravy je z tohoto pravidla řada výjimek, jednou z nich jsou zájmy, které překračují zájem jednotlivce a svým významem se stávají zájmem celé společnosti.¹⁵⁶ Svolení je pak

¹⁵¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 4 Tdo 245/2009, [NS 7490/2009].

¹⁵² Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 12. 4. 1933, Zm IV 86/33, [Vážný 4690 tr.].

¹⁵³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, 1869.

¹⁵⁴ LUKÁŠOVÁ, Marcela. *Institut svolení poškozeného a jeho uplatnění nejen v judikatuře*. Trestněprávní revue. 2019, č. 3, s. 60-66.

¹⁵⁵ Viz § 30 odst. 1 Trestního zákoníku.

¹⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 420.

z hlediska trestní odpovědnosti u kuplířství bezvýznamné. Přesto se řada odborníků domnívá, že právě svoboda rozhodování v pohlavních vztazích je zájem zcela individuální. Je na každém jednotlivci, aby si zvolil, do kterých pohlavních vztahů vstoupí a za jakých okolností.

I přes změny zavedené rekonstrukcí trestního práva, jež jsem uvedla v úvodu této podkapitoly, se základní skutková podstata dnešní úpravy od dřívější neliší, vyjma výše trestu odnětí svobody. Změny ovšem doznaly skutkové podstaty kvalifikované. Nejvýznamnější je upuštění od dřívější okolnosti podmiňující užití vyšší trestní sazby obsažené v § 204 odst. 2. Tato kvalifikovaná skutková podstata upravovala situaci, kdy by byla oběť trestného činu k prostituci donucena ze strany kuplíře. Pachatel tak musel k naplnění jednat „za použití násilí, pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné vážné újmy anebo zneužívaje tísně nebo závislosti jiného“.¹⁵⁷ Dnešní právní úprava kuplířství je založena na vztahu dobrovolnosti a již neobsahuje donucující jednání ze strany pachatele.¹⁵⁸ Nedobrovolná prostituce byla nově subsumována pod trestný čin obchodování s lidmi a osoba zbavená možnosti rozhodování v sexuálních vztazích je dnes klasifikována jako oběť trestného činu obchodování s lidmi.¹⁵⁹ K úpravě kuplířství tak došlo v návaznosti na proměnu trestného činu obchodování s lidmi (více k trestnému činu obchodování s lidmi v následující podkapitole).

K další změně došlo novelou zákona o trestní odpovědnosti právnických osob z roku 2016,¹⁶⁰ díky které se může pachatelem trestného činu kuplířství stát nejen fyzická, ale i právnická osoba.¹⁶¹ Tím došlo k vytvoření možnosti sankcionovat podniky, které slouží jako zprostředkovatelé sexuálních služeb, ať již hovoříme o nočních klubech, veřejných domech atp.

Obecně si lidé pod pojmem kuplíř/kuplířka představí pasáka, tedy fyzickou osobu, která se podílí na získávání klientů a případně vymáhání finanční odměny za provedenou službu. Ovšem zákonná úprava je natolik obecná, že se pod pojem kuplíř subsumovala řada dalších osob, které byt' i okrajově napomáhají uskutečnění prostituce či z jejího provozování získávají prospěch. V praxi je nejen obtížné

¹⁵⁷ Tato úprava byla účinná do 31. prosince 2009.

¹⁵⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 617.

¹⁵⁹ Dle § 168 odst. 2 písm. a) Trestního zákoníku.

¹⁶⁰ Viz čl. I bod 2 zákona č. 183/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶¹ Viz § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

prokazovat, s jakým motivem dané osoby jednaly a zda jim byl znám původ jejich zisku, zároveň není možné a ani logické stíhat všechny potenciální pachatele, jež se takového jednání dopustili. Policie by za takových okolností musela stíhat všechny, ale opravdu všechny osoby, které mají jakýkoliv majetkový prospěch z prostituce, což by vedlo k absurdním kauzám. Kupříkladu k již zmíněnému postihu prodavaček, které prodávají preservativy osobám, o nichž je jim známo, že se živí provozováním prostituce. Měla by pak prodavačka odmítnout takovou zákaznici jen proto, že by za zboží bylo zapláceno z takto vydělaných peněz a ona by se tím vystavovala trestnímu stíhání za kořistění z prostituce? Vše je způsobeno nedostatečným vymezením pojmu kořistění. Judikatura nám sice dává vodítko, jaké činnosti lze za kořistění považovat, ovšem chybí legální definice. Podobně jako u trestného činu prostituce ohrožující mravní vývoj dětí shledávám, že je nynější úprava nedostatečná a otevírá možnost příliš široké interpretace na úkor zásady *nullum crime sine lege certa*. Zároveň dnešní pojetí kuplířství, které již nepostihuje prostituci nucenou, dle mého názoru ztrácí význam. Zákonodárce neposkytuje dostatečné odůvodnění, proč lze trestně stíhat osobu, jež participuje na legální činnosti a činí tak na základě konsenzu všech zúčastněných stran.

2.4.1.4. Trestný čin obchodování s lidmi

Trestný čin obchodování s lidmi, jak je upraven dnes, je reakcí na mezinárodní a evropskou právní úpravu v oblasti problematiky obchodování s lidmi.¹⁶² V průběhu let ovšem došlo v jeho právní úpravě k řadě zásadních změn, které byly ovlivněny především vývojem v oblasti mezinárodního práva.¹⁶³ Trestní zákon z roku 1961 postihoval tento trestný čin v ustanovení § 246 pod názvem obchodování se ženami a v ustanovení § 216a obchodování s dětmi. Obchodování s dětmi postihovalo pachatele, který doslova prodal dítě jinému za účelem adopce, nucené práce či za jiným účelem. Zajímavější z pohledu pozdější právní úpravy je ovšem obchodování se ženami, které na rozdíl od obchodování s dětmi, jež setrvalo ve stejné podobě až do účinnosti nového Trestního zákoníku, dožalo změn. Jak z názvu plyne, předmětem útoku mohla být pouze žena a protiprávního jednání se

¹⁶² Především se jedná o *Úmluvu OSN proti národnímu organizovanému zločinu*, jejíž součástí je *Protokol OSN o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi se zaměřením na ženy a děti*.

¹⁶³ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 101.

dopustil ten, kdo „do ciziny zláká, najme nebo dopraví ženu v úmyslu, aby jí tam bylo užito k pohlavnímu styku s jiným“,¹⁶⁴ kdy jedna z kvalifikovaných skutkových podstat postihovala pachatele, který tak činil s úmyslem užít ženu k provozování prostituce. Absence ochrany mužských obětí byla napravena v roce 2002, kdy se trestný čin přejmenoval na obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku.¹⁶⁵ Základní skutková podstata zůstala téměř zachována, pouze se rozšířila na jednání, kterým se oběť za účelem pohlavního styku dopraví také z ciziny do České republiky. Během roku 2004 v rámci tzv. Euronovely byl trestný čin obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku zrušen a nahrazen obchodováním s lidmi.¹⁶⁶ Ustanovení se již neomezovalo na ochranu osob před prostitucí, ale nově zahrnovalo i další formy vykořisťování a ze skutkové podstaty zmizel přeshraniční prvek.¹⁶⁷

Rekodifikací trestního práva došlo ke zrušení trestného činu obchodování s dětmi,¹⁶⁸ ten byl v novém Trestním zákoníku promítnut do ustanovení obchodování s lidmi. To nově obsahuje dvě základní skutkové podstaty, kdy v odstavci prvním můžeme rozeznat původní trestný čin obchodování s dětmi a ve druhém obchodování s lidmi. Podoba obou činů se výrazně proměnila. Došlo k rozšíření základních skutkových podstat, které se liší předmětem útoku – v prvním odstavci je jím dítě¹⁶⁹ a ve druhém dospělí. Formy jednání jsou ovšem u obou předmětů útoku totožné, pachatelem je ten, kdo oběť „přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje, přijme nebo vydá“¹⁷⁰, a to za účelem užít tuto osobu k sexuálnímu zneužívání, nuceným pracím, otroctví či nevolnictví, službě v ozbrojených silách nebo nedobrovolnému odběru části lidského těla, případně z takového jednání kořistí. Dnešní pojetí trestného činu obchodování s lidmi tak bylo rozšířeno o celou řadu důvodů, pro něž jsou lidé předmětem obchodu. Dnes je tak obětem dána širší ochrana, než tomu bylo u dřívější úpravy,

¹⁶⁴ § 246 zákona č. 140/1961, trestní zákon, ve znění účinném do 30. 6. 2002.

¹⁶⁵ Viz čl. I bod 23. zákona č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁶ § 232a zákona č. 140/1961, trestní zákon, ve znění účinném od 22. 10. 2004.

¹⁶⁷ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 101.

¹⁶⁸ Ke zrušení došlo ustanovením § 420 bod 1. Trestního zákoníku.

¹⁶⁹ Ve smyslu § 126 Trestního zákoníku.

¹⁷⁰ § 168 odst. 1 a odst. 2 Trestního zákoníku.

jež postihovala v rámci obchodu s bílým masem pouze nedobrovolnou prostituci. Díky tomu ustanovení obsahově vyhovuje mezinárodním standardům.¹⁷¹

Objektivní stránku vymezenou v prvním i druhém odstavci tak lze naplnit více způsoby, kdy řada z nich je shodná s objektivní stránkou trestného činu kuplířství.¹⁷² Z toho důvodu se zaměřím na zbývající způsoby spáchání. **Dopravením** se míní fyzické přemístění poškozené osoby do ciziny, případně na místo odlišné od toho, na kterém se osoba dosud zdržovala, tedy i v rámci České republiky. Ustanovení tak dopadá nejen na přeshraniční, ale i na vnitrostátní obchodování. **Ukrytí** se dopustí ten, kdo jiného umístí do úkrytu či na skryté místo, ovšem u dětí se jedná i o místa, na něž nemají přístup jejich zákonní zástupci.¹⁷³ V případě, kdy pachatel obchodovanou osobu omezí na svobodě za účelem užít ji k výše vyjmenovaným činnostem, dopouští se tím **zadržení**. **Přijetí** pokrývá situaci, kdy je osoba přijata do dispozice obchodníka.¹⁷⁴ A nakonec **vydání** spočívá v předání poškozeného do moci druhé osoby, za účelem užít jej ke stanovenému účelu. Není při tom rozhodné, zda je osoba vydána výměnou za finanční či jinou protihodnotu či nikoliv. K dokonání trestného činu, ať již je spáchán kterýmkoliv výše zmíněným způsobem, je potřeba, aby pachatel poškozeného k danému účelu skutečně *přiměl, zjednal, najmul, zlákal, svedl, dopravil, ukryl, zadržel, přijmul nebo vydal*, přičemž není nutné, aby daného účelu bylo skutečně dosaženo.¹⁷⁵ Stejně jako u první alinei trestného činu kuplířství postačí, pokud je jednání uskutečněno jedenkrát, nemusí být naplněno opakovaně.

Rozdíl mezi prvním a druhým odstavcem nespočívá jen v předmětu útoku, ale také ve způsobu spáchání. U dětských obětí není vyžadováno, aby pachatel užil jakékoliv násilí či využil jejich tísně, naproti tomu u dospělých je takové jednání obligatorním znakem. U osob rozdílných od dítěte se tak nově vyžaduje, aby si pachatel počínal „*za použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti*

¹⁷¹ Dle důvodové zprávy se v ustanovení promítl nejen Palermský neboli *dodatkový protokol k Úmluvě proti nadnárodnímu organizovanému zločinu*, ale i *Rámcové rozhodnutí Rady EU o potírání obchodování s lidmi*, a *Rámcové rozhodnutí Rady EU o boji proti sexuálnímu zneužívání dětí a dětské pornografii a Směrnice o prevenci obchodování s lidmi*, jež z Palermského protokolu, jímž je Česká republika vázána, vychází.

¹⁷² Jedná se o tyto způsoby spáchání – *kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede*.

¹⁷³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 1694.

¹⁷⁴ Tento druh jednání byl do ustanovení obchodování s lidmi zařazen až zákonem č. 141/2014 Sb.

¹⁷⁵ VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, informace z judikatury k 1.8.2011*. Olomouc: ANAG, 2011, s. 575-576.

*anebo zneužívaje jejího omylu, tísně nebo závislosti“.*¹⁷⁶ První tři zmíněné formy násilí nevzbuzují pochybnosti, oproti tomu klasifikace jednání spočívající ve zneužití omylu, tísně či závislosti je v aplikační praxi často problematická. Z toho důvodu se v níže popsaných příkladech zaměřuji právě na tyto sporné pojmy.

Obě skutkové podstaty zahrnují, mimo jiné, i protiprávní jednání spočívající v nucené práci. Dle Nejvyššího soudu je tento znak nutné vykládat v souladu s Úmluvou o nucené a povinné práci z roku 1930,¹⁷⁷ která nucenou práci definuje jako *„práci nebo službu, která se na kterékoli osobě vymáhá pod pohrůžkou jakéhokoli trestu a ke které se řečená osoba nenabídla dobrovolně“.*¹⁷⁸ Jedná se zároveň poskytování ochrany ústavně garantovanému právu, které pojímá zákaz nucených prací či služeb.¹⁷⁹ Pod nucenou práci¹⁸⁰ tak spadá i nedobrovolné poskytnutí služby. Lze sem tudíž zařadit i nucené provozování prostituce, ať již je poskytována v České republice či v zahraničí. Oběť takového jednání je zde doslova zbožím, stává se předmětem obchodu mezi prodávajícím a kupujícím, jenž platí za sexuální uspokojení. Trestný čin obchodování s lidmi tak postihuje i třetí stranu prostitučního trojúhelníku stejně jako kuplířství.

Ustanovení dokonce obsahuje kvalifikovanou skutkovou podstatu, která postihuje pachatele v případě, že protiprávní jednání dle odst. 1 nebo 2 činil *„v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci“.*¹⁸¹ Mezi trestnými činy obchodování s lidmi a kuplířstvím, jež také postihuje třetí stranu prostitučního trojúhelníku, tak nepochybně existuje souvislost, jíž se budu dále zabývat.

V následujících odstavcích se zaměřím především na komparaci trestného činu kuplířství a obchodování s lidmi a následně na problematické situace, které v praxi vyvolává podobnost obou ustanovení. Na první pohled by se mohlo zdát, že se ustanovení obou činů obsahově překrývají, respektive že kuplířství by mohlo být subsumováno pod obchodování s lidmi.¹⁸² Jedná se o situace, kdy by ze strany pachatele došlo k obchodování s lidmi za účelem prostituce či sexuálního zneužití. Pokud by tak pachatel svým jednáním sice naplnil první či druhou alineu trestného

¹⁷⁶ Viz § 168 odst. 2 Trestního zákoníku.

¹⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 3. 2014, sp. zn. 7 Tdo 1261/2013-55, [R 13/2015 tr.].

¹⁷⁸ Článek 2 bod 1 sdělení č. 506/1990 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o nucené nebo povinné práci (č. 29).

¹⁷⁹ Viz článek 9 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

¹⁸⁰ Ve smyslu § 168 odst. 1 písm. a) Trestního zákoníku.

¹⁸¹ § 168 odst. 3 písm. d) Trestního zákoníku.

¹⁸² Viz § 168 odst. 1 písm. a), e), odst. 2 písm. a), e), odst. 3 písm. d) Trestního zákoníku.

činu kuplířství, ale učinil by tak na osobě mladší osmnácti let,¹⁸³ nelze jeho jednání klasifikovat jako kuplířství, nýbrž jako obchodování s lidmi. A to bez ohledu na to, zda bylo dítěte k prostituci užito s jeho souhlasem či nikoliv. V takovém případě je vyloučen jednočinný souběh obou trestných činů,¹⁸⁴ jelikož trestný čin obchodování s lidmi tvoří speciální úpravu vůči kuplířství.¹⁸⁵ Ustanovení o kuplířství totiž neposkytuje zvláštní ochranu dětem oproti obchodování s lidmi v prvním odstavci.¹⁸⁶ Zároveň není vyloučen jednočinný souběh kuplířství s trestným činem svádění k pohlavnímu styku. V případě, že by jednáním pachatele došlo k iniciaci pohlavního uspokojení mezi dítětem a jinou osobou za úplatu, pachatel by se tak mimo pokusu kuplířství dopustil svádění k pohlavnímu styku.¹⁸⁷ Tuto skutkovou podstatu může vedle kuplíře naplnit i zákazník v případě, že je prostituované osobě méně než osmnáct let, ačkoliv v jiných případech není za své jednání trestně odpovědný.¹⁸⁸

Ovšem v otázce sexuálního kořistění z činnosti dospělých jsou skutkové podstaty těchto trestných činů v jedné zásadní otázce odlišné, a to v principu dobrovolnosti. Jak již bylo výše zmíněno, u dospělých se v rámci ustanovení obchodování s lidmi vyžaduje, aby bylo ze strany pachatele jednáno proti vůli oběti, tedy s absencí svobody rozhodování. U obchodování s lidmi tak dochází k nedobrovolné prostituci. Pachatel v tomto případě nutí svou oběť k jednání, které je v rozporu s lidskou důstojností v sexuální oblasti. Oběť takového činu je zde skutečně omezena ve svobodě rozhodování v sexuálních vztazích, jelikož provozování sexuálního uspokojení není její vlastní volbou. Jedná se o trestný čin svou povahou závažnější, tudíž i z hlediska výše trestu přísnější.¹⁸⁹ Původní protiprávní jednání spočívající v dobrovolném zjednání dospělé osoby za účelem pohlavního styku za úplatu tak bylo vypuštěno a je nadále trestné pouze jako kuplířství. Objektem ochrany u trestného činu obchodování s lidmi je nyní svoboda

¹⁸³ Dítě ve smyslu § 26 Trestního zákoníku.

¹⁸⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 617.

¹⁸⁵ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 5. 2011, sp. zn. 6 To 26/2001, [R 24/2012 tr.], viz také Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1465/2015-45, [NS 7212/2015].

¹⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 11. 2016, sp. zn. 8 Tdo 439/2016, [NS 7526/2016].

¹⁸⁷ Dle § 202 odst. 1 Trestního zákoníku.

¹⁸⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, 1869.

¹⁸⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 251.

v nejširším slova smyslu, došlo tak i k přesunu ustanovení do II. Hlavy chránící lidskou svobodu. Naproti tomu trestný čin kuplířství je řazen do Hlavy III. mezi trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, jelikož jeho primárním objektem je svoboda v užším smyslu, chrání pouze svobodu rozhodování v sexuální sféře.¹⁹⁰ Kuplířství tak představuje postih konsenzuální prostituce,¹⁹¹ kde dochází k dohodě uzavřené mezi zprostředkovatelem, osobou poskytující sexuální služby a příjemcem takové služby. U prostituované osoby tak fakticky nedochází k omezení ve svobodě rozhodování v pohlavních vztazích, jelikož se sama svobodně rozhoduje, s kým do daného vztahu vstoupí. Tudíž je tato skutková podstata dle mého názoru nevhodná z hlediska zmíněného chráněného objektu.¹⁹²

Spornou situací, při níž není jednoznačné, zda je obchodování s lidmi zvláštní vůči kuplířství, je ten moment, kdy je u dospělé osoby přítomen zahraniční prvek. Dle nové úpravy je sice trestné nejen obchodování s lidmi z ciziny a do ciziny, ale i vnitrostátní,¹⁹³ ovšem u dospělých osob by mělo toto ustanovení v každém případě dopadat pouze na prostituci nedobrovolnou. Jak tedy posoudit případ, kdy je dívka dopravena do ciziny za účelem provozování prostituce a učiní tak dobrovolně? Dříve, dokud byl zvlášť upraven trestný čin obchodování se ženami, jenž postihoval najmutí či přemístění ženy do ciziny za účelem provozování prostituce, byla odpověď jednoduchá. Stejně tak po novele, která obchodování s lidmi genderově zneutralizovala¹⁹⁴ a trestný čin byl přejmenován na obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku. V obou případech bylo důležité, zda má být oběť užita k provozování prostituce na území České republiky – v tomto případě se jednalo o kuplířství, nebo mimo území republiky – zde se pachatel dopustil obchodování se ženami, resp. obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku. Rozhodujícím kritériem v situacích, v nichž šlo protiprávní jednání subsumovat pod obě ustanovení, tak byl právě zahraniční prvek.¹⁹⁵ Dle judikatury, jež poukázala na podobnost obou ustanovení, se pachatel dopustil trestného činu

¹⁹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 5 Tdo 160/2012, [NS 976/2012].

¹⁹¹ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, s. 99-100.

¹⁹² GAVLASOVÁ, Magdaléna. *Úskalí aktuální právní úpravy prostituce na našem území*. *Trestněprávní revue*. 2019, č. 4, s. 75-77.

¹⁹³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. 7. aktualizované vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017. Glosátor, s. 251.

¹⁹⁴ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 101.

¹⁹⁵ DRAŠTÍK, Antonín. *Přehled judikatury*. Praha: ASPI, 2009, s. 282.

obchodování se ženami vždy, když byla žena za účelem provozování prostituce najata či přepravena do cizí země, a to i pokud jednala „dobrovolně, se znalostí všech okolností“.¹⁹⁶ Ovšem dnešní právní úprava nedává uspokojivou odpověď. Pokud by se tak stalo s dívčím plným vědomím, o jakou práci se jedná a za jakých podmínek bude provozována, dané jednání by šlo klasifikovat jako kuplířství. Pokud by se ale pravou povahu práce dozvěděla až ve chvíli, kdy by se již v zahraničí nacházela, klasifikace by byla obtížnější. Především záleží na podmínkách, v jakých by se ona dívka v danou chvíli nacházela. Představme si hypotetickou situaci, kdy je žena najata na práci tanečnice v klubu a za tímto účelem ji zaměstnavatel dopraví do ciziny. Až ve chvíli, kdy se ona tanečnice nachází v klubu se dozvídá, že práce tanečnice bude zahrnovat i poskytování sexuálních služeb zákazníkům klubu a dívka na tyto podmínky přistoupí. Zde je nutné v konkrétním případě zkoumat, do jaké míry bylo její rozhodnutí dobrovolné a kdy už bylo natolik ovlivněno nepříznivými okolnostmi, že se ze strany pachatele jednalo o využití tísně. Pokud by se nacházela v relativně blízkém státě, z něhož není problém se dopravit zpět do České republiky a odjezd by jí nebyl odepřen například odejmutím cestovních dokladů, tato okolnost by neměla mít vliv na její rozhodnutí. Zejména, pokud by ze strany pachatele byla učiněna nabídka, že v případě nesouhlasu bude dopravena zpět do České republiky, případně jí bude cesta proplacena. V takovém případě by se pachatel dopustil nanejvýš trestného činu kuplířství. Opačná by byla situace, kdy by byla dívka přepravena do vzdálené země a nedisponovala by prostředky pro návrat, pachatel by tak mohl využít její materiální tísně či jí dokonce odebrat cestovní doklad. Takové jednání by se již dalo klasifikovat jako obchodování s lidmi, jelikož v dané chvíli by byla žena okolnostmi donucena nabídku přijmout. Nehledě na to, že se v tu chvíli oběti podobných intrik „ocitají ve zranitelném postavení i z důvodu neznalosti prostředí a jazyka v cizí zemi“.¹⁹⁷

V důsledku změn, jež se dotkly takřka všech trestných činů postihujících jevy související s prostitucí, vyvstala řada otázek. Značné problémy činí podobnost skutkových podstat, které mohou být naplněny jediným jednáním pachatele. Není kupříkladu vždy jednoduché posoudit, kde je ona hranice mezi kuplířstvím a obchodováním s lidmi a v pochybnostech je nutné zvážit veškeré okolnosti

¹⁹⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 5. 1995, sp. zn. 1 Tz 6/95, [R 57/1995 tr.].

¹⁹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 3. 2014, sp. zn. 7 Tdo 1261/2013-55, [R 13/2015 tr.].

daného případu. Nehledě na nedostatečně odůvodněnou kriminalizaci konsenzuální prostituce, jež se v trestním právu projevuje existencí trestného činu kuplířství a prostituce ohrožující mravní vývoj dětí. Pokud by tedy v budoucnu došlo k legalizaci a regulaci prostituce, mohlo by to mít zásadní dopad nejen na samotné sexuální pracovnice, ale i na zprostředkovatele sexuálních služeb. Trestný čin kuplířství by tak mohl být z Trestního zákoníku odstraněn či výrazně změněn a trestný čin obchodování s lidmi by setrval. Nadále by tak byla stíhána prostituce nedobrovolná či páchaná na dětech (více k úvahám *de lege ferenda* v kapitole 3.).

2.4.2. Správní trestání

Vypuštěním trestného činu příživnictví z trestního zákona z roku 1961 (viz kapitola 2.2.) došlo k dekriminálnímu rozdílu od trestných činů ji doprovázejících jako kuplířství či obchodování s lidmi, které jsou stále *contra legem*. Ačkoliv existuje možnost správního trestání, omezuje se pouze na prostituci pouliční, a to prostřednictvím zákona č. 251/2016, o některých přestupcích. Ten umožňuje stíhat takové jednání, které „vzbuzuje veřejné pohoršení“.¹⁹⁸ Díky tomuto ustanovení tak lze zahájit přestupkové řízení proti osobě, která pohoršuje společnost nabízením či provozováním prostituce na veřejnosti, tedy za přítomnosti alespoň dvou osob. Vedle samotných osob v prostituci tak lze tímto paragrafem postihnout i kuplíře, kteří se pokouší prostitutkám zjednat klienty. Dřívější právní úprava umožňovala přímo postihovat iniciaci či organizování sexuálních služeb na místě veřejně přístupném, bez ohledu na to, zda došlo ke vzbuzení veřejného pohoršení či nikoliv.¹⁹⁹ Tato úprava ovšem nebyla převzata do nového zákona a další možnost stíhání pouliční prostituce je tak ponechána k dispozici obcím.

2.4.3. Obecně závazné vyhlášky

Absence celonárodní úpravy prostituce se ukázala nedostatečnou především po roce 1989, kdy se prostituce po pádu komunistického režimu výrazně rozšířila především ve velkých a příhraničních městech.²⁰⁰ Ústava dává obcím možnost, aby

¹⁹⁸ Viz § 5 odst. 1 písm. e) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

¹⁹⁹ Viz § 47 odst. 1 písm. ch) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

²⁰⁰ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 94-95.

v rámci samostatné působnosti vydávaly obecně závazné vyhlášky, přičemž blíže nespécifikuje, v jakých záležitostech je může vydávat.²⁰¹ Blíže tuto pravomoc ukládat povinnosti tvorbou podzákoných právních předpisů upravuje zákon o obcích. Ten ponechává na obcích, aby vydávaly obecně závazné vyhlášky ve věcech místních záležitostí, zejména jimi mohou stanovit „*kteřé činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, lze vykonávat pouze na místech a v čase obecně závaznou vyhláškou určených, nebo stanovit, že na některých veřejných prostranstvích v obci jsou takové činnosti zakázány*“.²⁰² Jelikož je veřejný pořádek pojmem neurčitým, zůstává zcela na zastupitelstvu obce, jaké činnosti vyhodnotí jako rozporné a není tedy na první pohled patrné, že dané ustanovení je v dnešní podobě zaměřeno právě na boj s prostitucí. Znění ustanovení § 10 písm. a) bylo převzato ze starého zákona o obcích,²⁰³ jehož důvodová zpráva si klade za cíl, aby dané ustanovení umožňovalo obcím „*formou obecně závazné vyhlášky podle místních podmínek negativním důsledkům provozování prostituce účelně čelit*“.²⁰⁴ Nesporně tak lze nabízení prostituce pomocí vulgárních gest, odhalování částí těla nebo verbálního projevu či dokonce samotnou realizaci sexuálního uspokojení označit za pohoršující jednání v rozporu s veřejným pořádkem a dobrými mravy, s čímž se ztotožňuje i Ústavní soud.²⁰⁵

Řada obcí již tuto možnost využila nejen pro regulaci prostituce, často se ovšem dostaly do sporu se státem, který se prostřednictvím Ministerstva vnitra obracel na Ústavní soud. Základem sporu byl střet kompetencí státu a územních samospráv.²⁰⁶ Nejčastějším důvodem bylo nepřesné vymezení veřejného prostranství, obce buď ukládaly povinnost zdržet se určitého jednání na celém svém území, případně zákaz omezily na veřejně přístupná místa. Dle Ústavního soudu ovšem nelze zaměnit „veřejné prostranství“, jež má svou legální definici,²⁰⁷ s neurčitým pojmem „veřejně přístupná místa“, který může zahrnovat i místa,

²⁰¹ Viz čl. 104 Ústavy.

²⁰² § 10 písm. a) zákona č. 128/2000, o obcích.

²⁰³ Přesněji z ustanovení § 17 zákona č. 367/1990, o obcích ve znění zákona č. 279/1995 Sb.

²⁰⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 279/1995 Sb., kterým se mění zákon České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 24. 11. 1998, sp. zn. Pl. ÚS 38/97, [144/1998 USn.].

²⁰⁶ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 95.

²⁰⁷ Viz § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích.

k jejichž veřejnému přístupu je nutný souhlas majitele či provozovatele. Dále pak klade důraz na dostatečně určité vymezení veřejného prostranství, na němž má platit daný zákaz či příkaz stanovený vyhláškou.²⁰⁸ Jinak by činnost obcí ve své podstatě nahrazovala činnost zákonodárce v otázce regulace prostituce. V návaznosti na řadu derogačních nálezů Ústavního soudu vydal odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra vzory určené obcím pro vydávání obecně závazných vyhlášek regulujících prostituci.²⁰⁹

Významný milník představoval náleze z 8. března 2007, v němž Ústavní soud v rámci zásady proporcionality porovnával ústavně zaručené právo jedince na podnikání²¹⁰ a ochranu veřejných zájmů na straně druhé. Na základě obecného principu přiměřenosti by tak obec neměla zakazovat činnost, která je sice schopna ohrozit dobré mravy či veřejný pořádek na celém svém území, pouze v těch částech, kde svou intenzitou dosahuje určité výše. Na druhou stranu lze takovou činnost zakázat na všech veřejných prostranstvích, byť k ní dochází pouze v některých částech obce, pokud by potenciálně mohla zasáhnout do práva na ochranu zdraví či majetku. Vždy je tedy nutné zhodnotit „*intenzitu zásahu a význam ohroženého právem chráněného statku na straně jedné a význam činnosti, která má být zakázána, na straně druhé*“.²¹¹ Ústavní soud se tak odchýlil od svého dřívějšího postoje a de facto tak obcím umožnil celoplošný zákaz prostituce na všech veřejných prostranstvích.²¹² Zajímavé je, že Ústavní soud takto vyhodnotil pouze provozování prostituce a další vyhláškou dotčené činnosti²¹³ dle něho nejsou takovým zásahem do veřejného pořádku, aby to odůvodňovalo jejich celoplošný zákaz. Přitom sám Ústavní soud dříve judikoval, že je sice potřeba určit hranice a omezení pro základní lidská práva a svobody, ovšem je nutné obdobné zásahy „*minimalizovat a současně čelit pokušení státu a mocných jednotlivců v něm získat více moci, než nezbytně potřebují*“.²¹⁴ Nepředstavuje tedy obcím svěřený nástroj,

²⁰⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 21. 9. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 50/03, [133/2004 USn.].

²⁰⁹ Vzory včetně metodického doporučení k činnosti územních samosprávných celků jsou dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/metodicke-materialy-k-zakonnym-zmocnenim.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.

²¹⁰ Čl. 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

²¹¹ Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 69/04, [44/2007 USn.].

²¹² GAVLASOVÁ, Magdaléna. *Úskalí aktuální právní úpravy prostituce na našem území*. Trestněprávní revue. 2019, č. 4, s. 75-77.

²¹³ Další činnosti, které vyhláška plošně zakazovala, byly například pořádání hudebních produkcí, žebření či produkce cirkusů a hromadných sportovních akcí viz čl. 3 obecně závazné vyhlášky města Ústí nad Labem č. 1/2004, k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku.

²¹⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 43/93, [16/1993 USn.].

který umožňuje omezit, ba dokonce penalizovat výkon jednoho z ústavně garantovaných práv, právě takový exces?

Při nedodržení vyhlášky se pachatel dopouští přestupku proti pořádku v územní samosprávě a vystavuje se tak pokutě až do výše 100 000 Kč.²¹⁵ Přesto, že se většina obecních vyhlášek zaměřuje na sankcionování samotných prostitutek či kuplířů, některé svou pravomoc uplatňují i vůči zákazníkům. Vyhláška města Kladno například vymezuje provozování prostituce jako „*nabízení, sjednávání, provozování a využívání sexuálních služeb*“.²¹⁶ Taková definice prostituce nejen že odporuje obecně přijímané judikатурní definici (viz kapitola 2.4.1.2.), ale zahrnuje vedle samotné prostituce a kuplířství i jejich klienty, kteří jinak nejsou zákonem trestně ani správně postižitelní. Obce prostituovaným osobám často ukládají nepřiměřeně vysoké pokuty a ty se tak stávají jejich dlužníky. Jelikož se výdělek z prostituce stává takřka jedinou možností, jak daný dluh rychle splatit, není jednoduché navrátit se k životu mimo prostituci a snaha obcí potlačit na svém území prostituci tak často vede k opačnému efektu.²¹⁷

Ministerstvo vnitra České republiky, jakožto orgán dozoru nad vydáváním obecně závazných vyhlášek, dokonce vydalo metodiku, ve které radí obcím při regulaci prostituce.²¹⁸ V úvodním článku na oficiálních stránkách ministerstva je stručné shrnutí této problematiky. Vedle vydávání obecně závazných vyhlášek zde kupříkladu radí, aby obce prosazovaly úpravu provozu na pozemních komunikacích a zabránily tak řidičům dopravních prostředků na určitých místech zastavit vozidlo pod hrozbou spáchání přestupku, čímž lze snížit počet poskytnutých služeb. Část metodiky řeší přístup obcí k nočním podnikům, u kterých se těžko dokazuje provozování kuplířství. Ministerstvo vnitra otevřeně doporučuje šikanózní jednání ze strany úředníků pověřených kontrolou činnosti daných institucí, spočívající v opakujících se namátkových kontrolách, při kterých budou úředníci ve větších skupinách kontrolovat každý detail, a nejen svou přítomností odrazovat platící

²¹⁵ Viz § 4 odst. 3 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

²¹⁶ Obecně závazná vyhláška Statutárního města Kladna č. 41/2019, kterou se zakazuje požívání alkoholických nápojů a provozování prostituce za účelem zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku na vymezených veřejných prostranstvích.

²¹⁷ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, s. 97. Obdobně ŠÍDOVÁ, Lucie, Jana POLÁKOVÁ a Hana MALINOVÁ. *Ze sexbyznysu na trh práce?: přenos znalostí v oblasti legálního uchopení prostituce a jeho dopad na trh práce*. Brno: Rozkoš bez rizika, [2013], s. 56.

²¹⁸ Ministerstvo vnitra ČR. *Možný postup obcí v oblasti regulace prostituce*. [pdf], [cit. 15. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-a-obecne-zavazne-vyhlasky-obci.aspx>.

zákazníky a přispívat tak k bankrotu kontrolovaného subjektu. Doslovně uvádí, že „uložené pokuty jsou ve srovnání s příjmy samozřejmě mizivé, ale jde především o to odradit zákazníky– zdroj těchto příjmu.“.

Starosta obce Dubí, v dřívějších dobách město proslulé prostitucí, dokonce v roce 2007 uvedl, že v rámci boje proti prostituci budou nainstalovány kamery v blízkosti nevěstinců a poté z nich budou zveřejňovány záběry zákazníků, ovšem s rozostřenými obličejemi, aby nedocházelo k podávání žalob na ochranu soukromí. Cílem bylo odradit zákazníky, kteří ve strachu, že by je mohli poznat jejich blízcí, přestanou využívat daná noční zařízení a postupně tak dojde k jejich uzavření. Město se v minulosti mnoho let snažilo vymýtit na svém území prostituci, a přesto sám starosta v rozhovoru uvedl, že výsledkem snahy byl pouze přesun prostitutek do sousedního města.²¹⁹

Je očividné, že absence celonárodní úpravy vyvolává řadu problémů na místní úrovni. Zejména v příhraničních městech, kde se prostituci daří díky bohatým zákazníkům z Německa. Zákonodárce nechává zcela na územní samosprávě, aby si poradila v otázce regulace prostituce, obce tak bojují s prostitucí všemi možnými prostředky. Dokonce i v otázce kuplířství, které je upraveno normami trestního práva, jsou obce často odkázány na vlastní činnost. Místo aby Policie ČR důsledně vykonávala svou povinnost a shromažďovala dostatek důkazů o trestné činnosti, na základě kterých by mohlo po právu dojít k uzavření nevěstinců, ministerstvo nabádá obce, aby ne zcela férovým způsobem ničily podniky, které se reálně nemusejí trestné činnosti vůbec dopouštět. Podezření může být vyvoláno nepravdivým nařčením ze strany závistivé konkurence či může pramenit z antipatie ze strany úředních osob. Negativní dopad represivních vyhlášek je také ve větším riziku viktimizace sexuálních pracovníků, které se obávají nahlásit případné násilí, kterého se na nich dopouštějí zákazníci či kuplíři, ve strachu, že budou sami vystaveny správnímu postihu.²²⁰ V neposlední řadě dochází mnohdy v praxi k šikaně ze strany policie, která sankcionuje ženy známé svou profesí, ovšem i v situacích, kdy k porušení vyhlášky nedochází.²²¹

²¹⁹ Aktualne.cz. MIHALCO, Zdeněk. *Dubí zveřejní zákazníky nevěstinců na internetu*. [online], [cit. 19. 2. 2020]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/dubi-zverejni-zakazniky-nevestincu-na-internetu/r~i:article:460372/>.

²²⁰ ŠÍDOVÁ, Lucie, Jana POLÁKOVÁ a Hana MALINOVÁ. *Ze sexbyznysu na trh práce?: přenos znalostí v oblasti legálního uchopení prostituce a jeho dopad na trh práce*. Brno: Rozkoš bez rizika, [2013], s. 56.

²²¹ Tamtéž s. 55.

2.5. Zahraniční a mezinárodní právní úprava

Prostituce je přítomna ve všech zemích napříč časem. Každý stát ovšem na prostituci, kuplířství i doprovodné jevy nahlíží jinak, a tudíž i vnitrostátní právní úpravy jsou značně rozdílné. Přesto existuje řada mezinárodních smluv, jež se prostituce více či méně dotýkají. Jednou z nich je i Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob, jejíž smluvní stranou bylo i Československo (více v kapitole 3.2.2.).²²²

V evropských zemích, potažmo ve světě, se objevují různé názory na konsenzuální prostituci. Vedle států, které tuto problematiku zcela ignorují, rozeznáváme dva základní přístupy.

První z táborů vnímá prostituci jako sexuální práci, řadí ji například k provozování pornografie či striptýzovým barům. V těchto zemích dochází k legalizaci či k pokusům o legalizaci prostituce jakožto povolání. Prostitutka je vnímána jako pracovnice, která poskytuje sexuální služby za úplatu. Nedochozí tedy k prodeji jejího těla, pouze k poskytnutí služby. Jak je tomu například u povolání kadeřnice, která také neprodává své ruce, ale službu, kterou jimi poskytuje. Státy regulující prostituci tak nevidí problém v samotné prostituci, ale v podmínkách, za jakých je v dnešní době poskytována. Tyto podmínky jsou předmětem činnosti zákonodárce, ovšem ne vždy je tím dosaženo primárního cíle, kterým je postavení prostituce naroveň ostatním povoláním a poskytnutí veškeré ochrany všem zúčastněným stranám.²²³ Naproti tomu ohledně právního postavení kuplířství nepanuje shoda ani mezi zastánci reglementačního přístupu. Některé státy stále považují kuplíře za vykořisťovatele, před nimiž je potřeba chránit prostituované osoby, jelikož se na prostituovaných osobách dopouštějí násilí, přivádějí je k drogové závislosti a žijí z práce druhých. Naproti tomu některé země spolu s dekriminací prostituce regulují také činnost kuplířů, kteří tak mohou v rámci podnikání zprostředkovávat sexuálních služby. K zemím zastávající reglementační přístup patří například Nový Zéland či Holandsko, ve kterém je provozování prostituce regulované samotnými odborovými organizacemi

²²² Usnesení vlády Československé republiky č. 968/1957 ze dne 11. září 1957.

²²³ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, s. 22.

prostitutek, přičemž se toto povolání řadí do kategorie specifických služeb a lze je vykonávat v zaměstnaneckém poměru či jako osoba samostatně výdělečně činná.²²⁴ Nizozemí se zároveň řadí k několika málo zemím, jež dekriminlizovaly kuplířství a trestně postihují pouze prostituci nedobrovolnou.²²⁵

Oproti tomu jiné státy se naopak snaží prostituci eliminovat, nejlépe zcela odstranit. Poukazují na negativní jevy, zejména na časté násilí, pohlavní nerovnost či zranitelnost osob provozujících prostituci.²²⁶ Jen malá část z nich kriminalizuje samotné poskytování sexuálních služeb, jedná se například o Chorvatsko či Litvu.²²⁷ Ostatní se omezují na sankcionování již zmíněných negativních jevů a prostituci ve své právní úpravě často opomíjejí.²²⁸ Hlavním představitelem aboličního přístupu je Švédsko, které přijalo již v roce 1999 zákon zakazující nákup sexuálních služeb²²⁹ a stalo se tak inspirací pro právní úpravu řady států.²³⁰ Dalším ze států, které ve své stávající právní úpravě i praxi razantně zastávají názor abolicie, je Francie. Paradoxně to byla právě Francie, ve které se poprvé objevila cechovní organizace kuplířů a nevěstek v dobách středověku.²³¹ V roce 2016 přijalo Národní shromáždění Francie, i přes bouřlivé protesty, zákon o regulaci prostituce. Po vzoru švédské právní úpravy tak Francie postihuje klienty sexuálních služeb, kteří mohou dostat peněžité trest s horní hranicí 1 500 euro, při recidivě až 4 260 euro.²³² Naproti tomu sexuální pracovnice nejsou nikterak trestně postihovány. Kritici právní úpravy upozorňují mimo jiné na absurditu faktu, že lze trestat nákup služeb, jejichž provozování je samo o sobě legální. Se situací nejsou spokojeny ani samotné prostitutky. Přesto, že zákon byl určen právě na jejich ochranu před násilím, jejich pracovní podmínky se díky nové právní úpravě zhoršily do takové míry, že koncem

²²⁴ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 327-328.

²²⁵ ŠÍDOVÁ, Lucie, Jana POLÁKOVÁ a Hana MALINOVÁ. *Ze sexbyznysu na trh práce?: přenos znalostí v oblasti legálního uchopení prostituce a jeho dopad na trh práce*. Brno: Rozkoš bez rizika, [2013], s. 33-35.

²²⁶ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, s. 12-13.

²²⁷ Tedy Estonsko, Lotyšsko a Litvu.

²²⁸ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, s. 50-51.

²²⁹ Zákon byl v roce 2005 zrušen, ale postih zákazníků byl přejet do švédského trestního zákoníku viz *Brottsbalken [BrB] [Criminal Code] (SFS 1962:700) 6:11 (Swed.)*.

²³⁰ Mluvíme o tzv. švédském či severském modelu.

²³¹ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 99.

²³² CNN.com. YAN, Holly. *France: Prostitution now legal, paying for sex illegal*. [online], [cit. 7. 3. 2020]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/04/07/europe/france-prostitution/index.html>.

roku 2019 podala skupina 250 sexuálních pracovníků stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva.²³³ Ve stížnosti požadují, aby soud uznal, že Francie kriminalizací zákazníků zasáhla do jejich základních lidských práv, a to zejména do práva na ochranu zdraví a práva na respektování soukromého života.²³⁴

Obr. 1 Přístup evropských států k právní úpravě prostituce²³⁵

Vzhledem k rozdílným přístupům evropských států k právní úpravě prostituce, což je patrné z obrázku č. 1, dosud nedošlo k harmonizaci na úrovni Evropské unie a lze očekávat, že se tak nestane ani v blízké budoucnosti. Unijní úprava se zatím omezuje na prostituci nucenou,²³⁶ jež často přesahuje hranice jednoho státu a dosahuje mezinárodní trestné činnosti. Obchodování s lidmi, pod něž subsumujeme i nedobrovolnou prostituci, je tak jednou z otázek, na kterou dopadá snaha o europeizaci trestního práva.²³⁷ Nástrojem, který využívá Evropská unie pro sjednocení vnitrostátních úprav členských států v této oblasti, jsou směrnice. Zejména se jedná o Směrnici o prevenci obchodování s lidmi a Směrnici

²³³ International Committee on the Rights of Sex Workers in Europe. *France: 250 sex workers appeal to the European Court of Human Rights*. [online], [cit. 19. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.sexworkereurope.org/news/news-region/france-250-sex-workers-appeal-european-court-human-rights>. Za požadavek sexuálních pracovníků ve Francii se postavila i organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z. s., viz Rozkoš bez rizika. *Sexuální pracovníci ve Francii se obrátili na Evropský soud pro lidská práva*. [online], [cit. 19. 2. 2020]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/sexualni-pracovnici-ve-francii-se-obratili-na-evropsky-soud-pro-lidska-prava/>.

²³⁴ Ochranu poskytuje čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

²³⁵ *Přístup evropských států k právní úpravě prostituce*. In: PiratskeListy.cz. [online], [cit. 17. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.piratskelisty.cz/clanek-2301-regulace-prostituce-muze-prinest-miliardu-do-rozpoctu-navic>.

²³⁶ Parlamentní institut. TETOUROVÁ, Eva. *Provázanost Úmluvy o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob s ostatními mezinárodněprávními nástroji – mohou ji nahradit?* Odpověď na dotaz. [pdf], [cit. 13. 1. 2020]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/assets/pdf/studie-pi-2.pdf>.

²³⁷ TOMÁŠEK, Michal. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, s. 13.

o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování.²³⁸ I přes fakt, že na úrovni Evropské unie neexistuje sjednocující právní úprava v oblasti konsenzuální prostituce, Evropský parlament vydal doporučující usnesení, v němž vyzdvihuje výše zmíněný švédský model.²³⁹ V usnesení je prostituce označena přímo za „*formu otroctví, která je neslučitelná s lidskou důstojností a základními lidskými právy*“ a je vnímána jako sociální problém, jenž je především odrazem nerovnosti mužů a žen. Aniž by proto byl dán adekvátní argument, považuje Evropský parlament prostituci nedobrovolnou i dobrovolnou za násilí páchané na ženách. Tudíž doporučuje kriminalizace kuplířů, přestože primárním cílem usnesení je eliminace obchodování s lidmi. Pokud by tak v budoucnu došlo k vytvoření sjednocující právní úpravy, lze předpokládat, že by byla zaměřena právě na kriminalizaci zákazníků a kuplířů nikoliv sexuálních pracovníků samotných.

²³⁸ Přesněji se jedná o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.

²³⁹ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. února 2014 o pohlavním vykořisťování a prostituci a jejich dopadu na rovnost žen a mužů. [online], [cit. 6. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0162+0+DOC+XML+V0//CS>.

3. Shrnutí platné právní úpravy a úvahy de lege ferenda

JUDr. Jiří Teryngel již v roce 1991 konstatoval, že právní stav, v jakém se nyní nachází prostituce, je zajisté stavem dočasným, jelikož „*právo si nemůže příliš dlouho dovolit nebrat na vědomí jev, který je poměrně značně rozšířen a jehož rozmach se dá očekávat*“.²⁴⁰ Přesto se prostituce pohybuje v právním vakuu už bezmála dvacet let. V průběhu této doby došlo k vypracování mnoha návrhů týkajících se regulace prostituce, ovšem žádný z nich nedosáhl zdárného konce. Ovšem samotný fakt, že se otázka regulace prostituce jednou za čas objevuje na politické scéně, a to nejen v České republice, napovídá, že je současný právní stav nevyhovující. První zákonodárná iniciativa přišla v roce 1993, kdy byl na základě analýzy Ministerstva vnitra vypracován návrh zákona o některých opatřeních k regulaci prostituce, který byl zamítnut již na půdě vlády.²⁴¹ Další pokus přišel roku 2004, kdy vláda přijala věcný záměr návrhu zákona o regulaci prostituce předložený Ministerstvem vnitra a zároveň uložila místopředsedovi vlády a ministru vnitra povinnost vypracovat návrh znění zákona.²⁴² Tento vládní návrh, jenž upravoval podmínky výkonu prostituce, mechanismy na kontrolu dodržování i sankce za jejich porušení, nebyl nakonec ani projednán v Poslanecké sněmovně. Ta totiž již v prvním čtení zamítla návrh na vypovězení Úmluvy o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob, jejíž vypovězení je klíčové pro přijetí samotného zákona (více o této Úmluvě v kapitole 3.2.2.), a návrhem samotným se již vůbec nezabývala.²⁴³ Na návrh z roku 2005 navázalo Zastupitelstvo hlavního města Prahy, které o pět let později předložilo Poslanecké sněmovně návrh zákona o regulaci prostituce.²⁴⁴ V návrhu měla být prostituce zařazena pod podnikatelskou činnost dle tehdy platného obchodního zákoníku

²⁴⁰ TERYNGEL, Jiří. *Podnikání, právo, sex a erotika*. Praha: Nuga, 1991, s. 40.

²⁴¹ Parlamentní institut. TETOUROVÁ, Eva. *Možnosti postihu prostituce a činností s ní souvisejících v České republice*. Odpověď na dotaz. [pdf], [cit. 10. 3. 2020] Dostupné z: <https://www.pirati.cz/assets/pdf/studie-pi.pdf>.

²⁴² Usnesením vlády č. 387 ze dne 28. dubna 2004. [online], [cit. 1. 11. 2019]. Dostupné z: https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/2B816E679F8272CEC12571B6006D2D11.

²⁴³ Samotný návrh zákona byl předložen Poslanecké sněmovně jako sněmovní tisk č. 1073 dne 29. 7. 2005. [online], [cit. 1. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=1073&CT1=0>. V též den byl podán i opětovný návrh na vyslovení souhlasu s vypovědí Úmluvy jako sněmovní tisk č. 1081. [online], [cit. 1. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=1081&CT1=0>.

²⁴⁴ Praha.eu. *Praha připravila návrh zákona o regulaci prostituce*. [online], [cit. 10. 2. 2020]. Dostupné z: http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/praha_pripavila_navrh_zakona_o_regulaci_1.html.

s řadou odchylek.²⁴⁵ Daný návrh byl zastupitelstvu vrácen z důvodu, že v době předložení již nemělo k podání návrhu mandát. Přepracovaný návrh byl následně předložen 30. 1. 2014 Poslanecké sněmovně ke schválení,²⁴⁶ ta jej sice zařadila na program schůze, z toho byl ovšem následně vyřazen.²⁴⁷ Aktuálně se právní úpravou prostituce zabývá Pirátská strana, jež chce vedle legalizace prostituce dosáhnout i dekriminlizace kuplířství.²⁴⁸ Je tedy patrné, že se Česká republika nejen otázkou postavení prostituce zabývá, ale má při tom reglementační tendence.

Abychom mohli dojít k objektivním závěrům ohledně vhodné právní úpravy, je potřeba hlouběji porozumět východiskům plynoucím především z veřejných diskuzí zabývajících se právní úpravou prostituce a kuplířství.²⁴⁹ Ty odráží nejen zhodnocení dopadu dosavadní právní úpravy, ale jsou také podpořeny argumenty organizací a spolků, jež s lidmi v prostituci dlouhodobě spolupracují, díky čemuž mohou nejlépe porozumět úskalím jejich povolání. Neméně přínosné je zohlednění zahraničních právních úprav, které nám mohou napovědět, jaký přístup k prostituci je ten nejefektivnější. Pojďme si představit některé tyto závěry, jež mohou sloužit jako argumenty pro úvahy *de lege ferenda*.

Striktní zákaz prostituce a kuplířství v minulosti nikdy nevedl k plnému odstranění těchto institutů ani problémů a jevů s nimi spojených. Příkladem budiž francouzský pokus z roku 1946, kterým se uzákonilo uzavření veřejných domů. Již po několika málo letech byla shromážděna fakta osvědčující dopad zákazu poskytování sexuálních služeb. Počet žen v prostituci i počet osoby nakažených syfilidou vzrostl dvojnásobně, taktéž byl zaznamenán masivní nárůst homosexuality a v neposlední řadě se zákaz negativně projevil ve státní pokladně, do které dříve přišly stovky milionů marek ročně jako daň z prostituce.²⁵⁰ Obdobné

²⁴⁵ Návrh například obsahoval povinné lékařské prohlídky či možnost výkonu činnosti jen s povolením od obecního úřadu s platností jednoho roku.

²⁴⁶ Byl předložen jako Sněmovní tisk 115/0, část č. 1/3. [online], [cit. 19. 1. 2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=115&CT1=0>.

²⁴⁷ Pořad 48. schůze Poslanecké sněmovny. [online], [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ischuze.sqw?o=7&s=48&pozvanka=1>.

²⁴⁸ Více viz Pirátská strana. MICHÁLEK, Jakub. *Piráti chtějí regulovat prostituci*. [online], [cit. 2. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/pirati-chteji-regulovat-prostitutici.html>.

²⁴⁹ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 116.

²⁵⁰ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 277. Pokus je podrobně rozebrán v knize CORBIN, Alain. *Women for hire: prostitution and sexuality in France after 1850*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1990. ISBN 0674955439.

selhání nastalo i ve Švédsku, jež od roku 1999 kriminalizuje příjemce sexuálních služeb ve snaze snížit celkový počet osob v prostituci. Navzdory tomu se vládě nepodařilo prokázat, že by aboliční přístup dokázal snížit počet prostitutek, zákazníků či kuplířů. Naopak byl zaznamenán negativní dopad právní úpravy, která nejen podporuje násilí páchané na sexuálních pracovnících, ale také snižuje snahu o vymýcení pohlavních chorob. S cílem zabránit prostituci dochází například k zabavování preservativů, jež nachází švédská policie u osob podezřelých z poskytování sexuálních služeb. Nepřímo tak činnost policie zvyšuje pravděpodobnost přenosu nemocí na zákazníky.²⁵¹ Trestní postih zákazníků sice snížil jejich počet, ovšem díky tomu také klesla cena za poskytované služby a zhoršila se vyjednávací pozice prostituovaných osob, čímž se de facto prohloubila závislost prostitutek na pasácích.²⁵²

Naopak pozitivní dopad zaznamenaly země, jež prostituci legalizují. Vedle již zmiňovaného přínosu do státní pokladny je z hodnocení dopadu právní úpravy patrné, že došlo ke zlepšení pracovních podmínek sexuálních pracovníků. Také došlo ke snížení stigmatizace a tím k posílení postavení osob v prostituci. Díky tomu narostl počet trestních oznámení proti klientům či kuplířům, kteří se na prostitutkách dopustili násilí. Z toho lze usuzovat, že se prostituované osoby již nebojí domáhat ochrany svých práv.²⁵³

V otázce veřejného zdraví představuje největší riziko v moderní společnosti nákaza AIDS, na kterou nebyla dosud nalezena účinná léčba. Ignoraci prostitutek ze strany politiků, přestože právě prostituující osoby se řadí vedle narkomanů k rizikovým skupinám, které toto onemocnění šíří, lze považovat za krajně nezodpovědnou. Negativní přístup k reglementaci většinou pramení z principiálního odporu k prostituci, z morálního odsouzení a předsudků vůči osobám v prostituci. Efektivní řešení nabízené právní regulací je tak zamítáno proto, že regulace se de facto rovná legalizaci.²⁵⁴

²⁵¹ Publikace v rámci projektu: Program on Human Trafficking and Forced Labor. JORDAN, Ann. *The Swedish Law to Criminalize Clients: a Failed Experiment in Social Engineering*. Washington College of Law (American University). Issue Paper 4. [pdf], [cit. 22. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.nswp.org/resource/the-swedish-law-criminalise-clients-failed-experiment-social-engineering>.

²⁵² HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 54.

²⁵³ Tamtéž s. 59.

²⁵⁴ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 327.

Problém dnešní právní (ne)úpravy v této oblasti je kritiky spatřován také v porušování jednoho z ústavně garantovaných základních lidských práv, a to práva na svobodnou volbu povolání.²⁵⁵ Právní řád by měl umožnit svobodnou volbu povolání všem, tedy i osobám pracujícím v sexuálním průmyslu²⁵⁶ a odstranit tak diskriminaci osob poskytujících či zprostředkujících sexuální služby. Aktuální právní úprava, jež toto základní lidské právo aboličním až represivním přístupem omezuje, neposkytuje dostatečné odůvodnění takového počínání.

Z výše popsaných důvodů vidím jako efektivnější řešení vytvoření ucelené právní úpravy, která bude jasně upravovat podmínky provozování těchto činností, namísto jejich zákazu. Tento přístup se konec konců osvědčil již v otázce hazardu či alkoholové prohibice.²⁵⁷ Český právní řád by se tak musel přeorientovat z přístupu aboličního na přístup reglementační, což by s sebou neslo celou řadu změn.

3.1. Regulace prostituce

3.1.1. Definice prostituce

Dnešní moderní společnost klade důraz na liberalitu, ta je velmi široká i v otázce sexuálního života jedinců. V některých případech je pak složité odlišit situaci, kdy jde pouze o projev promiskuity a kdy už se jedná o provozování prostituce. Dle odborníků je dělítkem motivace. U promiskuity je hlavním zájmem ukojení sexuální touhy, avšak prostituce má především za cíl dosažení zisku. Ziskem může v tomto případě být jak materiální zisk, ale také může být odměnou za poskytnutí sexuální služby určitá výhoda. Díky tomuto dělení bychom pak mohli za prostitutivní chování označit i jednání, při kterém si osoby pomocí sexuálního uspokojení jiných zajišťují kupříkladu postup na kariérním žebříčku. Případná legislativa by musela jednoznačně definovat, jaké chování se považuje za provozování prostituce, aby nedocházelo k postihu takzvaných semi-prostitučních

²⁵⁵ Viz čl. 26 Listiny základních práv a svobod.

²⁵⁶ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitutí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie, s. 21.

²⁵⁷ Pirátská strana. *Teze k regulaci poskytování sexuálních služeb za úplatu*. [online], [cit. 2. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/assets/pdf/teze-k-regulaci.pdf>.

aktivit, které byly popsány výše, a které nejsou provozovány primárně jako výkon povolání, ale jsou výsledkem snahy o dosažení určité výhody.²⁵⁸

Příhodná se zdá být definice obsažena v návrhu zákona na regulaci prostituce, která za prostituci považuje „*dobrovolné poskytování sexuálních služeb včetně jejich nabízení za úplatu fyzickou osobou směřující k uspokojování sexuálních potřeb, pokud splňuje znaky podnikání, podle jiného právního předpisu*“.²⁵⁹ Podnikáním se rozumí ustanovení § 420 odst. 1 Občanského zákoníku, kdy důležitá je podmínka, že osoba danou činnost vykonává nejen za úplatu, ale také s cílem činit tak soustavně, čímž by byla od prostituce odlišena případná epizodní promiskuitní aktivita. Ovšem i tato definice není zcela správná, jelikož za nabízení sexuálních služeb bychom mohli označit i činnost kuplířů, jež je činností rozdílnou od prostituce. Navíc nabízení je samo o osobě neurčitým pojmem. Lze pod něho například podřadit i označení erotického podniku, ze kterého je patrný druh nabízené služby? Dále by bylo nutné, alespoň v důvodové zprávě, definovat pojem „sexuální služby“. Zejména zda se jedná pouze o služby, které zahrnují fyzický kontakt mezi poskytovatelem a příjemcem služby, či veškeré služby směřující k uspokojení sexuálního pudu, tedy i ty, během nichž k fyzickému kontaktu nedochází.²⁶⁰ V druhém případě by se totiž pod pojem prostituce mohly zahrnout i další činnosti, jako striptýz či pornografie.

3.1.2. Pouliční prostituce

Ústavní soud shledává nežádoucím veřejné nabízení sexuálních služeb, čímž ospravedlňuje celoplošný zákaz pouliční prostituce daný obecně závaznými vyhláškami obcí. Stejný cíl má i správní trestání prostituce vzbuzující veřejné pohoršení a trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí. Sankcionování prostituce se tedy nezaměřuje na poskytování sexuálních služeb obecně, pouze na prostituci na očích veřejnosti, která nejen pohoršuje širokou veřejnost, ale může mít

²⁵⁸ BLÁHA, Roman. *Trestněprávní aspekty prostituce v České republice*. Praha: LexisNexis CZ ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži, 2008, s. 10.

²⁵⁹ § 2 návrhu zákona o regulaci prostituce. Sněmovní tisk 115/0, část č. 1/3. [online], [cit. 19. 1. 2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=115&CT1=0>.

²⁶⁰ Například sexuální uspokojování prostřednictvím předmětů či služby poskytované prostřednictvím komunikačních zařízení.

negativní dopad na mravní výchovu dětí a mládeže.²⁶¹ Nabízejí se dvě možná řešení této situace.

Prvním je zavedení celonárodní úpravy zakazující nabízení či poskytování sexuálního uspokojení na veřejnosti, jak plánoval návrh zákona o regulaci prostituce z roku 2014.²⁶² Prostituce by se tak z veřejných míst přesunula do soukromých. Dané řešení má mnoho výhod, vedle ochrany mravnosti například snadnější možnost kontroly nevěstinců či snížení rizika násilného chování ze strany klientů.²⁶³ Ovšem dle organizací dlouhodobě se zabývajících regulací prostituce, by dané řešení pouliční prostituci nevymýtilo, pouze přesunulo mimo území obcí, kde jsou osoby v prostituci nejen vystaveni většímu násilí, ale i fakticky zbaveny jakékoliv ochrany.

Druhou variantou je ponechat regulaci pouliční prostituce v kompetenci obcí, jak je tomu doposud. Osobně se přikláním k této variantě. Fakt, že obce mají možnost regulovat prostituci obecně závaznými vyhláškami již od roku 1995, ale tuto možnost využila jen malá část z nich,²⁶⁴ dokazuje, že se nejedná o celoplošný problém. Jiná by byla situace, kdy by většina obcí na území České republiky přistoupila k represivnímu řešení, poté by bylo příhodné zvážit celonárodní zákaz pouliční prostituce. Nehledě na to, že některé obce se dokonce zapojily do projektu zvaného „Zóna tolerance“ ve spolupráci s neziskovou organizací ROZKOŠ bez RIZIKA, z. s., jejímž hlavním cílem je zlepšení postavení prostitutek i předcházení rizik s tímto povoláním spojených. V daném projektu jsou vytvořeny určité zóny, v nichž je prostituce nejen povolena, ale jsou pro ni vytvořeny takové podmínky, aby vyhovovaly nejen prostitutkám a jejich zákazníkům, ale i samotné obci a jejím obyvatelům.²⁶⁵ V každém případě by bylo potřeba, aby zákonodárce vymezil to, co v tuto chvíli upravuje pouze judikatura, a to rozsah působnosti obce v této otázce. Tedy zda lze pouliční prostituci omezit veřejně závaznou vyhláškou na celém území

²⁶¹ Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 69/04, [44/2007 USn.].

²⁶² Přesněji v ustanovení § 4 návrhu zákona o regulaci prostituce. Sněmovní tisk 115/0, část č. 1/3. [online], [cit. 19. 1. 2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=115&CT1=0>.

²⁶³ Dle statistik se více násilí na sexuálních pracovnicích páchá mimo zařízení, která prostitutkám poskytují alespoň minimální ochranu více viz KUTÁLKOVÁ, Petra a Ľubica KOBOVÁ, ed. *Sexuální násilí: proč se nikdo neptá?*. Praha: In Iustitia, 2014, s. 182.

²⁶⁴ Prostituci na svém území zakazuje například město Plzeň, které postihuje nejen prostitutky a kuplíře, ale i zákazníky. Viz čl. 1 obecně závazné vyhlášky statutárního města Plzně č. 3/2006, k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku, kterou se vymezují veřejná prostranství, na nichž se zakazuje prostituce.

²⁶⁵ Rozkoš bez rizika. *Výroční zpráva 2018*. [pdf], [cit. 9. 3. 2020]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/file/vyrocní-zpráva-aneb-shrnutí-roku-2018/>.

obce či pouze na tom veřejném prostranství, na němž by mohlo docházet k narušení veřejného pořádku.

3.2. K problematice kuplířství

Pokud by se budoucí právní úprava omezila na prostituci a neřešila postavení kuplířů, jejichž činnost je s prostitucí úzce spjata, bylo by přijato řešení polovičaté. Kuplíři mají na osoby v prostituci značný vliv a panuje ohledně nich snad ještě větší stigmatizace. V dnešním pojetí jsou vnímáni jako strůjci veškerého zla, přesto český právní řád neobsahuje jasnou úpravu, jež by jejich činnost postihovala. Vágní ustanovení postihující jakýkoli majetkový prospěch z prostituce vytváří neodůvodněnou diskriminaci zprostředkovatelů sexuálních služeb, kteří jsou na rozdíl od poskytovatelek za svou činnost kriminalizováni. Tyto závěry mě vedou k přesvědčení, že i kuplířství si zaslouží pozornost zákonodárců.

Ze statistik Policie ČR vyplývá, že za rok 2019 bylo ze 37 zjištěných případů kuplířství objasněno 30, kdy ve 12 případech šlo o opakovanou trestnou činnost.²⁶⁶ Od roku 2014 má odhalování trestné činnosti kuplířů klesající tendenci,²⁶⁷ což zapříčinila řada faktorů. Prvním z nich je přesun prostituce z veřejných prostranství, na nichž je snadnější kontrola ze strany policie, za „zavřené dveře“. Tuto změnu vyvolala zejména snaha obcí vymýtit pouliční prostituci a také moderní technika, která umožňuje shánět klienty přes internet, čímž se snižuje potřeba činit tak na ulici. Poslední a velice zásadní příčinou je postoj Policie ČR ke stíhání kuplířství, jenž je velmi laxní. To je patrné třeba z porovnání počtu stíhaných případů se skutečným počtem podniků, v nichž je prostituce nabízena. Například k roku 2015 Policie ČR evidovala 50 případů kuplířství,²⁶⁸ přičemž již zmíněná organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z. s. uvádí jako neoficiální číslo 198 zjištěných nočních klubů a zároveň sama přiznává, že reálný počet je až mnohonásobně vyšší.²⁶⁹ Vysoká míra latence je mnohdy zapříčiněna i tím, že ochranné složky se zaměřují

²⁶⁶ Policie.cz *Statistické přehledy kriminality za rok 2019*. [online], [cit. 9. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2019.aspx>.

²⁶⁷ Výjimku tvoří mírný nárůst v roce 2017 viz Policie.cz *Statistické přehledy kriminality za rok 2017*. [online], [cit. 9. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2017.aspx>.

²⁶⁸ Policie.cz *Statistické přehledy kriminality za rok 2015*. [online][cit. 9. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx>.

²⁶⁹ Rozkoš bez rizika. *Výroční zpráva 2015*. [pdf], [cit. 9. 3. 2020]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/file/vyrocnizprava-r-r-za-rok-2015/>.

na odhalování prostituce nucené a kuplíře, kteří jednají v souladu se zájmy sexuálních pracovníků, úmyslně přehlížejí až do chvíle, dokud nenastane podezření na jinou trestnou činnost (jak již bylo zmíněno v kapitole 1.3.). Což mě samo o sobě přivádí k myšlence, zda by nebylo příhodné zrušit trestní postih konsenzuálního zprostředkování prostituce, když i ozbrojená složka určená k boji s trestnou činností toto jednání nepovažuje za natolik nebezpečné, aby vynakládala zvýšené úsilí na jeho odhalování.

V poslední řadě by regulace kuplířství přispěla k posílení postavení samotných sexuálních pracovníků. Dokud je činnost pasáků protiprávní, snižuje se pravděpodobnost, že by se prostituované osoby obrátily na policii v případech, kdy se na nich kuplíři dopouští násilné či jiné protiprávní činnosti. Pokud by ovšem kuplířství mělo jasný právní rámec, bylo by jednodušší podrobit jejich činnost kontrole a zajistit tak lepší postavení všech osob v prostituci. Možná právní úprava by tak měla odstranit nejen nerovnost mezi sexuálními pracovníky a klienty, ale také nerovnost plynoucí z jejich vztahu ke kuplířům.

V následujících podkapitolách popíšu dvě z možností, jež by danou situaci mohly alespoň částečně vyřešit.

3.2.1. Změna skutkové podstaty postihující kořistění z prostituce

Jako první možnost se nabízí novelizace trestného činu kuplířství, respektive jeho problematické druhé alinei. Pro dostatečnou jasnost a určitost ustanovení by bylo nutné definovat pojem kořistění, aby nedocházelo k výše zmíněným protimyslným situacím.

Osobně se přikláním k názoru Okresního soudu v Chebu, který vidí společenskou škodlivost v jednání, při němž pachatel osoby v prostituci skutečně vykořisťuje. Soud v již zmíněném rozsudku nesouhlasí s extenzivním výkladem kořistění. Považuje za něj pouze situaci, kdy pachatel od sexuální pracovníce přijme úplatu, jež je zjevně nepřiměřená vzhledem k poskytnuté službě či prodanému zboží. Při takové úpravě by pak nešlo kriminalizovat pouhé „*poskytnutí služby za přiměřenou úhradu*“.²⁷⁰ Bylo by ovšem obtížné stanovit takovou „*nepřiměřenou cenu*“ za níž se daná služba či zboží poskytuje. Zejména s ohledem na to, že především ceny nájmu se liší nejen v každém kraji, ale často i dle lokality

²⁷⁰ Rozsudek Okresního soudu v Chebu ze dne 30. 11. 2004, č. j. 3 T 164/2003-200.

v jednotlivých městech. Bylo by tedy nutné v konkrétním případě zjistit tzv. „cenu obvyklou“ a v samotné skutkové podstatě určit výši v procentech či v násobcích obvyklé ceny, jež by zjevně přesahovala onu hranici přiměřenosti. Ustanovení by tak mělo především dopadat na pasáky, kteří pod záminkou poskytnutí ochrany připravují sexuální pracovnice o většinu jejich výdělku, a přitom se na nich často sami dopouštějí násilí.

Případně by ustanovení mohlo dopadat i na osoby, jež na prostituované osobě parazitují do té míry, že se od ní nechají tzv. „vydržovat“. Získávají tedy majetkový prospěch, aniž by výměnou poskytovali jakékoliv protiplnění. Nejčastěji se jedná o partnery, kteří s vidinou zisku vědomě působí na prostituované osoby, aby v provozování prostituce setrvali.²⁷¹ V tomto případě lze najít inspiraci v trestním právu Spojeného království, jež postihuje toho, kdo „*vědomě žije zcela nebo z části z výdělku z prostituce*“.²⁷²

Definice by zajisté měla obsahovat podmínku **vědomého** kořistění, aby ustanovení dopadalo pouze na ty kuplíře, kteří zcela záměrně parazitují na osobách v prostituci.

3.2.2. Dekriminalizace kuplířství

Druhou, poněkud radikálnější možností, je zcela odstranit trestní postih kuplířství a nadále považovat za trestnou pouze prostituci nedobrovolnou. Inspiraci by zákonodárce mohl čerpat v Nizozemí, které vedle prostituce právně reguluje i kuplířství.

Pokud by mělo skutečně dojít k dekriminalizaci kuplířství, bylo by v první řadě nutné odstoupit od mezinárodní Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob, jež regulaci přímo odporuje.²⁷³ V samotné preambuli označuje prostituci a jevy s ní spojené za zlo nebezpečné pro společnost, rodinu i jednotlivce. Smluvní strany se dále v Úmluvě zavazují odstranit obchod s lidmi především přijetím represivních opatření. Smluvní stranou

²⁷¹ MAY, Tiggey, Alex HAROCOPOS a J. M. HOUGH. *z lásky nebo za peníze: kuplíři a provozování prostituce*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002, s. 15.

²⁷² Man living on earnings of prostitution F530 of Sexual Offences Act 1956 [4 & 5. Eliz. 2. c. 69].

²⁷³ Článek 6 Úmluvy přímo přikazuje zrušit či změnit dosud platnou právní úpravu, případně zakazuje přijmout novou, umožňující registrovat osoby v prostituci.

Úmluvy se sice roku 1958 stalo i Československo,²⁷⁴ ovšem nikdy nebyla publikována ve Sbírce zákonů²⁷⁵ a není tak mezinárodní smlouvou dle čl. 10 Ústavy, přesto je třeba vykládat vnitrostátní normy v souladu s mezinárodními závazky České republiky. Nelze opomenout fakt, že smluvními stranami jsou převážně bývalé socialistické státy, naopak většina zemí střední Evropy, které dnes zastávají reglementační přístup k prostituci, k Úmluvě nikdy nepřistoupila.²⁷⁶ Vláda České republiky již v roce 2004 podala návrh na vypovězení Úmluvy v souvislosti s podáním návrhu na přijetí zákona o regulaci prostituce.²⁷⁷ Poslanecká sněmovna ovšem návrh na vypovězení Úmluvy zamítla již při prvním čtení,²⁷⁸ stejný osud následoval i návrh zákona.²⁷⁹ V loňském roce byl znovu podán návrh na vypovězení Úmluvy, tentokrát iniciaci převzala Pirátská strana jako součást své politiky pro regulaci prostituce.²⁸⁰ V první řadě poukazuje na zahraniční reglementační právní úpravu a na fakt, že Česká republika přijala i řadu dalších mezinárodních smluv dotýkajících se prostituce, ovšem žádná další nepostihuje prostituci dobrovolnou, naopak se zaměřují na prostituci nucenou a na negativní jevy s prostitucí spojené.²⁸¹ Tyto mezinárodní pakty si také kladou za cíl ochranu lidské důstojnosti a zajištění rovnoprávnosti žen, z tohoto pohledu by tak vypovězením Úmluvy nedošlo k ohrožení těchto cílů. Ze strany navrhovatelů došlo ke změně taktiky. V samotné důvodové zprávě požadují nejprve výpověď z Úmluvy, aby mohl být následně vytvořen a předložen návrh zákona na regulaci prostituce. Snaží se tak docílit regulace postupnými kroky. V tuto chvíli nezbyvá

²⁷⁴ FRYŠTÁK, Marek. *Trestní právo hmotné – zvláštní část [stav k 1.1.2010]*. Vyd. 2., zcela přeprac. A dopl. Ostrava: KeyPublishing, 2009. Právo, s. 37.

²⁷⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář. 2. vyd.* V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, 1691.

²⁷⁶ Parlamentní institut. TETOUROVÁ, Eva. *Provázanost Úmluvy o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob s ostatními mezinárodněprávními nástroji – mohou ji nahradit?* Odpověď na dotaz. [pdf], [cit. 13. 1. 2020]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/assets/pdf/studie-pi-2.pdf>.

²⁷⁷ Vládní návrh z roku 2004 na vypovězení Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob. [online], [cit. 11. 12. 2019]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=28187>.

²⁷⁸ Usnesení Poslanecké sněmovny č. 1939. [pdf], [cit. 5. 1. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&v=US&ct=1939>.

²⁷⁹ Stejná situace nastala o deset let později a výsledek byl opět negativní jak pro návrh zákona, tak pro návrh na vypovězení úmluvy.

²⁸⁰ Pirátská strana. *Návrh na vypovězení Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob.* [pdf], [cit. 11. 12. 2019]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/assets/pdf/navrh-na-vypovezeni-umluvy.pdf>.

²⁸¹ Jedná se o *Mezinárodní ujednání o potírání obchodu s bílými otroky* (1904), *Mezinárodní úmluvu o potlačení obchodu s děvčaty* (1910), *Mezinárodní úmluvu o potírání obchodu s ženami a dětmi* (1921), *Mezinárodní úmluvu o potírání obchodu zletilými ženami* (1933) či *Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen* (1979).

než počkat na to, jaké stanovisko zaujme Poslanecká sněmovna k předloženému návrhu.

Dále by bylo potřeba zrušit zákon o potírání pohlavních nemocí z roku 1922,²⁸² který se považuje za prvopočátek abolistického přístupu v českém právu a přímo zakazuje zřizovat nevěstince.²⁸³

3.3. Otázky k zamyšlení

Možná právní úprava prostitute, případně i kuplířství, by přinesla mnoho otázek. Bylo by nutná nejen novelizace Trestního zákona, ale i řady dalších zákonů ať již v oblasti práva občanského, správního či pracovního. Předěšlé návrhy zákonů týkajících se regulace prostitute se těmito otázkami zabývaly, ovšem nikdy ke spokojenosti všech, což mimo jiné vedlo k neúspěchu návrhů. Stanovit jasné právní postavení těchto institutů není nikterak jednoduché, což zjistila i Pirátská strana, jež se ve svém návrhu na vypovězení Úmluvy omezuje na argumentaci ve prospěch reglementace. Samotnou regulaci pak naznačuje jen v bodech a velmi obecně, jelikož si je vědoma, že zde bude ještě mnoho práce a pro případ, že by návrh neprošel, nechce vynakládat zbytečné úsilí na úpravu, která by ani nemusela být předmětem diskuzí v Parlamentu České republiky.²⁸⁴

V první řadě se jedná o postavení prostitute v právu pracovním. Právní řád České republiky neumožňuje osobám pracujícím v prostituci legálně provozovat jejich povolání. Živnostenský zákon přímo uvádí, že živností není „*nabízení nebo poskytování služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb*“;²⁸⁵ zároveň tuto činnost nelze podřadit ani pod definici podnikatele.²⁸⁶ Z logiky vyplývá, že prostituované osoby nemohou být ani v zaměstnaneckém poměru,²⁸⁷ protože případný zaměstnavatel by se vystavoval riziku trestního postihu za kuplířství. Pokud se tak tyto osoby chtějí vyhnout trestnímu stíhání pro neoprávněné podnikání,²⁸⁸ uchylují se nejčastěji k simulaci výkonu jiné výdělečné činnosti, čímž zároveň dochází ke zdanění jejich příjmů. Mnohdy se tak, podobně

²⁸² Zákon č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí, ve znění zákona č. 158/1949 Sb. A zákona č. 88/1950 Sb., nebyl do dnešní doby derogován. V platnosti jsou ovšem pouze ustanovení § 14–16.

²⁸³ Viz § 14 zákona č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí.

²⁸⁴ Jak tomu bylo u již zmiňovaného návrhu z roku 2004.

²⁸⁵ § 3 odst. 3 písm. p) zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

²⁸⁶ § 420 odst. 1 Občanského zákoníku.

²⁸⁷ Ve smyslu § 6 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

²⁸⁸ § 251 Trestního zákoníku.

jako u jiných povolání v sex byznysu, vydávají za modelky, hostesky či tanečnice, čímž se řadí do kategorie volných živností,²⁸⁹ k nimž dále nepotřebují odbornou či jinou způsobilost.²⁹⁰

U osob provozujících kuplířství je situace obdobná s tím rozdílem, že se vedle neoprávněného podnikání vyhýbají i trestnímu stíhání pro kuplířství. Z jejich strany tak dochází k simulaci legálního podnikání, jelikož nejčastěji naoko provozují striptýzové bary, masérské salony atp.

Aby tak mohli kuplíři i osoby v prostituci legálně vykonávat zvolené povolání a řádně odvádět daně do státní pokladny, což je asi nejsilnější argument teze Pirátské strany k regulaci prostituce, muselo by dojít k jasnému vymezení právního postavení těchto povolání.²⁹¹ Návrh zákona o regulaci prostituce z roku 2014 sice navrhoval povinná oprávnění pro provozování prostituce, které mohly osoby získat na základě žádosti u příslušného úřadu za splnění dalších podmínek a to pouze s platností jednoho roku.²⁹² Ovšem tato myšlenka byla velmi kritizována. Je více než žádoucí, aby byla právní úprava tohoto povolání co nejjednodušší a co nejméně znevýhodňovala prostituci oproti jiným živnostem, byť se jedná o činnost velmi specifickou. Čím více překážek bude kladeno, tím méně pravděpodobně bude systém fungovat a bude přetrvávat nelegální prostituce.

Osobně bych volila z jedné z níže nastíněných možností. Prvou je zařazení prostituce, potažmo kuplířství, do živností dle živnostenského zákona. Ten v ustanovení § 3 vyjmenovává všechny činnosti, které se nepovažují za živnost, kdy v odst. 3 písm. p) téhož ustanovení uvádí nabízení či poskytování sexuálních služeb. Pouhým zrušením zmíněného písmene by tak mohla být prostituce považována za živnost volnou, například dle bodu 78 přílohy č. 4 živnostenského zákona jako služba osobního charakteru, případně by mohlo dojít k doplnění přílohy a zařazení *nabízení, zprostředkování a poskytování sexuálních služeb* výslovně mezi živnosti volné. Ovšem v tomto případě by nebylo možné po sexuálních pracovnicích požadovat, aby obligatorně předkládaly potvrzení o zdravotní způsobilosti, jelikož k získání oprávnění pro výkon volné živnosti není nutné nic předkládat. Takové

²⁸⁹ § 25/2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

²⁹⁰ Bod 67, 78 a 80 přílohy č. 4 k zákonu č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

²⁹¹ Pirátská strana. MICHÁLEK, Jakub. *Piráti chtějí regulovat prostituci*. [online], [cit. 2. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/pirati-chteji-regulovat-prostituci.html>.

²⁹² Přesněji ustanovení § 7 odst. 1 a § 12 odst. 1 návrhu zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce. Sněmovní tisk 115/0, část č. 1/3. [online], [cit. 19. 1. 2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=115&CT1=0>.

potvrzení by přitom zaručovalo minimalizaci přenosu venerických chorob na zákazníky. Institut nezávislého povolání se nabízí jako možnost druhá.²⁹³ Jedná se o povolání, jež nejsou živností ani podnikáním a která mohou být provozována bez živnostenského oprávnění.²⁹⁴ Poslední možností je klasický zaměstnanecký poměr, tedy že by byla prostituce výkonem závislé činnosti a podléhala úpravě zákoníku práce.

Problematika soukromoprávní úpravy je tedy, zejména u prostituce, obtížné a velmi široké téma k diskusi. V praxi by bylo potřeba vyřešit další problémy, kupříkladu pod jaký typ smlouvy zařadit smlouvu o poskytování sexuálních služeb uzavřenou mezi poskytovatelem a příjemcem. Pokud by se jednalo o smlouvu o dílo, existovala by odpovědnost za vady?²⁹⁵ Mohl by se tak zákazník domáhat přiměřené slevy,²⁹⁶ pokud by nedošlo k uspokojení jeho sexuální potřeby? Nehledě na to, že by bylo určitě velmi obtížné toto prokazovat. Jak by se zákonodárce vypořádal s případy, kdy by reálně došlo k nákaze pohlavně přenosnou chorobou při poskytování sexuálních služeb? Zajisté by byla obligatorně stanovena povinnost užívat preservativ, ovšem i v tomto případě se může stát, že ochrana selže. Byla by v takovém případě sexuální pracovnice absolutně objektivně odpovědná? Nebo by existovala možnost liberace? Případně by se mohlo jednat o smlouvu příkazní, jak naznačoval návrh zákona z roku 2014.²⁹⁷ Jisté tedy je, že smlouva o poskytnutí sexuálních služeb by byla smlouvou specifickou, ať již svým předmětem plnění, či riziky z něho plynoucími. Z toho důvodu by bylo nejlepší, kdyby sám zákonodárce buďto vytvořil samostatný typ smlouvy, či alespoň stanovil odlišnosti od obecné úpravy závazků.²⁹⁸

Další problém, nad kterým se žádný z návrhů nepozastavil, souvisí se zákonem o státní sociální podpoře. Pokud by nedošlo k úpravě, která by umožnila odmítnout nabídku práce prostitutky či pasáka, aniž by došlo k vyřazení z evidence

²⁹³ Viz § 7 odst. 2 písm. c) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

²⁹⁴ Řadíme sem například povolání spisovatele, hudebníka, herce atp.

²⁹⁵ Viz § 1914 odst. 2 Občanského zákoníku.

²⁹⁶ Viz § 1923 Občanského zákoníku.

²⁹⁷ Viz část a důvodové zprávy k návrhu Zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce. Sněmovní tisk 115/0, část č. 1/3. [online], [cit. 19. 1. 2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=115&CT1=0>.

²⁹⁸ Obsažené v Části čtvrté, Hlavě I. Občanského zákoníku.

uchazečů o zaměstnání a ztrátě podpory v nezaměstnání, stát by se v podstatě postavil do role kuplíře, jenž nutí své občany k výkonu prostituci či kuplířství.²⁹⁹

²⁹⁹ IPrima.cz. KUNŠTEK, Martin. *KOMENTÁŘ: Právní pasti na cestě k zákonu o zdanění prostitutek*. [online], [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://prima.iprima.cz/novinky/pravni-pasti-na-cestech-k-zakonu-o-zdaneni-prostitutek>.

ZÁVĚR

Z pohledu do dějin i ze současnosti je patrné, že více nebezpečná než samotná prostituce a kuplířství je činnost vládnoucích vrstev, které se snaží s tímto fenoménem vypořádat.³⁰⁰ Ty se mnohdy uchylují k opatřením, jež mají za následek opačný efekt, než ke kterému byly určeny. Analýzou platné právní úpravy v České republice, která představovala první z cílů práce společně s charakteristikou teoretických modelů, jsem došla k závěru, že je pro řešení otázek souvisejících s obchodem s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování žalostně nedostatečná. Svým přístupem se řadí mezi státy spadající do aboličního modelu, jež kriminalizují negativní jevy doprovázející prostituci, ovšem samotnou prostituci přehlíží. Český právní řád tak nejenže neupravuje právní postavení samotné prostituce, jíž dokonce ani nedefinuje, ale neobsahuje ani ucelený rámec pro postih negativních doprovodných jevů. Trestní zákoník sice kriminalizuje prostituci ohrožující mravní vývoj dětí a kuplířství s cílem ochránit společnost i samotné osoby v prostituci, ovšem vágnost obou ustanovení nejenže nenaplnuje stanovené síle, ale zároveň vytváří ještě větší nejistotu, která už tak panuje kolem právního vakua, které prostituci obklopuje. Právní úpravu tak spatřuji nedostatečnou a v mnoha ohledech až diskriminační.

Rozbor judikatury českých soudů ukázal nejednotnost v názorech soudů. Ty mnohdy dotváří právo, zejména výkladem nedefinovaných pojmů užitých v ustanoveních Trestního zákoníku, a svou činností tak významně ovlivňují postih sexuálního vykořisťování. Tento fakt potvrzuje potřebnost nové právní úpravy, jež by měla tuto problematiku pojímat komplexně a nepřepřeset na soudy povinnosti zákonodárce.

Z literatury i z nahlédnutí do zahraničních právních úprav je očividné, že se národní právní úpravy v této otázce mnohdy značně liší. Přesto není nemožné, nejen díky hodnocení dopadu právní úpravy ve vybraných zemích, zvolit právě takový směr, který bude aktuální situaci nejlépe vyhovovat. V práci se přikláním k takzvanému modelu nizozemskému, který je odrazem reglementačního přístupu a v otázce prostituce a kuplířství je značně liberální. Obě tyto činnosti legalizuje a legislativou se pokouší dosáhnout zlepšení pracovních podmínek osob

³⁰⁰ BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 7.

v prostituci a postihu prostitute nedobrovolné. Naproti nizozemskému stojí model švédský, jenž kriminalizuje zákazníky sexuálních služeb, ovšem fakticky dopadá i na samotné sexuální pracovnice a pasáky. Osobně se k tomuto způsobu řešení nepřikláním už z důvodu, že nesouhlasím s pohledem na prostituci jako na genderový problém, který je odrazem nerovnosti mužů a žen.

V úvahách *de lege ferenda* jsem se na základě předchozího rozboru přiklonila k reglementačnímu přístupu. Navrhuji tedy dále kriminalizovat pouze prostituci nedobrovolnou a prostituci dobrovolnou regulovat, s cílem dosáhnout vyšší ochrany prostitutek i jejich zákazníků, umožnit zdanění jejich příjmů a snížit kriminalitu s touto oblastí spojenou. Při úvahách jsem zohlednila nejen zahraniční právní úpravy a judikaturu českých soudů, ale v neposlední řadě také neúspěšné návrhy, jež se objevily v posledních 20 letech na české politické scéně. Jelikož žádný z návrhů dosud nenabídl vhodné řešení a většina odborníků se staví ke kuplířství negativně, nabízím více možností pro regulaci prostitute a kuplířství. Nesnáze, se kterými by se musel zákonodárce vypořádat při řešení této rozsáhlé problematiky, která vedle práva trestního zasahuje do mnoha dalších právních odvětví, jsem zmínila jen okrajově, jelikož jejich řešení nebylo předmětem mé diplomové práce.

SUMMARY

The trafficking of human beings for sexual exploitation is a phenomenon with abundant history, and every country in the world is facing this problem. In the Czech legal system, involuntary sexual gratification is prosecuted satisfactorily through the relevant legal norms. However, there are many shortcomings in the legislation regarding consensual sex work. It is especially evident in the area of prostitution, which is not illegal and not even regulated by any law. Moreover, Czech law lacks even a legal definition of prostitution which leaves such activities in a legal vacuum. In this respect, the Czech Republic law system falls into a model known as abolitionism. This system is characterized by only sanctioning the negative effects of the prostitution (Czech law punishes pimping and pandering, the spread of sexually transmitted diseases, and the negative moral impact of prostitution), while the prostitution itself remains unpunished.

This thesis focuses on the problem caused by the aforementioned insufficient legislation on prostitution and the pimping and pandering law. The first part of the work analyzes the historical and contemporary legislation related to this topic both in the Czech Republic and abroad. Afterward, models of regulation of prostitution and related phenomena are introduced. The work also contains an analysis of the Czech case law, which helps to identify the divergent views of the courts and to point out the absurd situations caused by the lack of applicable law. Last but not least, *de lege ferenda* considerations are introduced in the thesis, being focused on prostitution, pimping, and pandering. Those suggestions are inspired mainly by Czech case law, historical and current legislative proposals, and foreign legislations.

In this thesis, my personal opinion is in favor of the regulatory model that is used in several European countries, such as the Netherlands. This model of regulation of prostitution is different from the abolitionist system. While they both disapprove of the prosecution of prostitution, it is only the regulators who do not legally punish the people connected with the sex business. The regulatory model's primary goal is not to eliminate prostitution, and because of it, is in a strict contradiction with the third known model, the prohibitionist. The main purpose of the model I endorse is to ensure a better status for all sex workers. Due to this, my *de lege ferenda* suggestions are aimed at the regulation of prostitution and the

decriminalization of pimping and pandering, or at least a reduction in sentencing. Those proposals should help with ensuring the protection of sex workers, eliminate any discrimination with the career choice, reduce the risk of transmitting venereal diseases, and curb other negative effects of prostitution.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie, studie, komentáře:

BASSERMANN, Lujo. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, 333 s. ISBN 80-204-0363-9.

BLATNÍKOVÁ, Šárka, Petra FARIDOVÁ a Petr ZEMAN. *Násilná sexuální kriminalita - téma pro experty i veřejnost*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014, 221 s. Studie. ISBN 978-80-7338-143-1.

BLÁHA, Roman. *Trestněprávní aspekty prostituce v České republice*. Praha: LexisNexis CZ ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži, 2008, 245 s. ISBN 978-80-86920-29-0.

DOBSON, Mary J. *Nemoci: příběhy nejnebezpečnějších zabijáků historie*. Praha: Slovart, 2009, 255 s. ISBN 978-80-7391-292-5.

DRAŠTÍK, Antonín. *Přehled judikatury*. Praha: ASPI, 2009, 288 s. ISBN 978-80-7357-452-9.

DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 3264 s. Komentáře. ISBN 978-80-7478-790-4.

DVOŘÁČEK, Jan. *Masarykův slovník naučný V. díl: lidová encyklopedie všeobecných vědomostí*. Praha: Československý kompas, 1931, 1127 s.

FENYK, Jaroslav, Roman HÁJEK, Igor STŘÍŽ a Přemysl POLÁK. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Díl 1., Trestní zákoník. Praha: Linde, 2010, 1317 s. ISBN 978-80-7201-808-6.

FRYŠTÁK, Marek. *Trestní právo hmotné – zvláštní část [stav k 1.1.2010]*. Vyd. 2., zcela přeprac. A dopl. Ostrava: Key Publishing, 2009, 170 s. Právo. ISBN 978-80-7418-040-8.

HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. *Co s prostitutí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, 306 s. Studie. ISBN 978-80-7419-149-7.

CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, 202 s. ISBN 80-7178-739-6.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. 7. aktualizované vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017, 1312 s. Glosátor. ISBN 978-80-7502-230-1.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, 1000 s. ISBN 978-80-7502-380-3.

KUTÁLKOVÁ, Petra a Lubica KOBOVÁ, ed. *Sexuální násilí: proč se nikdo neptá?*. Praha: In Iustitia, 2014, 232 s. ISBN 978-80-260-5793-2.

MAY, Tiggey, Alex HAROCOPOS a J. M. HOUGH. *z lásky nebo za peníze: kuplíři a provozování prostituce*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002, 77 s. ISBN 80-7338-003-X.

SCHELLE, Karel a Jaromír TAUCHEN. *Sexuální trestné činy včera a dnes*. Ostrava: Key Publishing, 2014, 449 s. ISBN 978-80-7418-213-6.

SCHREIBER, Hermann. *Nejstarší řemeslo: kulturní dějiny prostituce*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1993, 333 s. ISBN 80-204-0363-9.

SOCHROVÁ, Marie. *Český jazyk v kostce: pro střední školy*. 2. vyd. Praha: Fragment, 2009, 244 s. ISBN 978-80-253-0950-6.

STOČESOVÁ, Simona. Kapitola 4: *Právní úprava sexuálních trestných činů de lege lata*, In: JELÍNEK, Jiří. *Deset let od přijetí českého trestního zákoníku*. Praha: Leges, 2019, 588 s. Teoretik. ISBN 978-80-7502-354-4.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, 3632 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010, 2528 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3.

ŠÁMAL, Pavel, František PÚRY a Stanislav RIZMAN. *Trestní zákon: komentář*. 6. dopl. A přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, 721 s. Komentované zákony. ISBN 80-7179-896-7.

ŠÍDOVÁ, Lucie, Jana POLÁKOVÁ a Hana MALINOVÁ. *Ze sexbyznysu na trh práce?: přenos znalostí v oblasti legálního uchopení prostituce a jeho dopad na trh práce*. Brno: Rozkoš bez rizika, 2013, 187 s. ISBN 978-80-260-4963-0.

TERYNGEL, Jiří. *Podnikání, právo, sex a erotika*. Praha: Nuga, 1991, 46 s. ISBN 80-900271-4-8.

TOMÁŠEK, Michal. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, 459 s. ISBN 97880-7201-737-9.

UZEL, Radim. *Pornografie, aneb, Provokující nahota*. V Praze: Ikar, 2004, 197 s. ISBN 80-249-0351-2.

VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, informace z judikatury k 1.8.2011*. Olomouc: ANAG, 2011, 1368 s. ISBN 978-80-7263-677-8.

Odborné články:

GAVLASOVÁ, Magdaléna. *Úskalí aktuální právní úpravy prostituce na našem území*. Trestněprávní revue. 2019, č. 4, s. 75-77.

GŘIVNA, Tomáš. *Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti v novém trestním zákoníku*. Bulletin advokacie. 2009, č. 10, s. 67-72.

LUKÁŠOVÁ, Marcela. *Institut svolení poškozeného a jeho uplatnění nejen v judikatuře*. Trestněprávní revue. 2019, č. 3, s. 60-66.

ŠÁMAL, Pavel. *Subsidiarita trestní represe ve vztahu k jednotlivým skutkovým podstatám trestných činů v trestním zákoníku*. Trestněprávní revue. 2010, č. 5, s. 133-140.

Internetové zdroje:

GOV.UK. MARGOT, James. *Age-verification for online pornography to begin in July*. Článek publikovaný britskou vládou. [online], [cit. 23. 9. 2019]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/news/age-verification-for-online-pornography-to-begin-in-july>.

ParlamentniListy.cz. LEJSEK, Tomáš. *Systém rozpoznávání obličejů. V Austrálii ho chtějí využít i při návštěvě pornografických stránek*. [online], [cit. 30. 9. 2019]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/System-rozpoznavani-obliceju-V-Australii-ho-chteji-vyuzit-i-pri-navsteve-pornograficky-stranek-601666>.

Dailydot.com. *30 porn stars you should be following on Instagram*. [online], [cit. 15.10.2019]. Dostupné z: <https://www.dailydot.com/irl/instagram-porn-stars/>.

Havoscope.com. *Prostitution Statistics*. [online], [cit. 2. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.havoscope.com/prostitution-statistics/>.

HIV-prevence.cz. *Způsoby přenosu*. [online], [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.hiv-prevence.cz/zpusoby-prenosu.html>.

Rozkoš bez rizika. *Výroční zpráva 2015*. [pdf], [cit. 3. 10. 2020]. Dostupné z: <http://rozkosbezrizika.cz/ke-stazeni/soubory/vyrocka-rr15-web-pdf/detail>.

Lidovky.cz. *Prostituce a drogy přidaly Maďarsku procento HDP*. [online], [cit. 6. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/firmy-a-trhy/prostituce-a-drogy-pridaly-madarsku-procento-hdp.A091001_103742_firmy-trhy_nev.

Peníze.cz *Reportáž. Obchodní tajemství nevěstince*. [online], [cit. 7. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/spotrebitel/255289-reportaz-obchodni-tajemstvi-nevestince>.

Aktualne.cz. MIHALCO, Zdeněk. *Dubí zveřejní zákazníky nevěstinců na internetu*. [online], [cit. 19. 2. 2020]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/dubi-zverejni-zakazniky-nevestincu-na-internetu/r~i:article:460372/>.

CNN.com. YAN, Holly. *France: Prostitution now legal, paying for sex illegal*. [online], [cit. 7. 3. 2020]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/04/07/europe/france-prostitution/index.html>.

International Committee on the Rights of Sex Workers in Europe. *France: 250 sex workers appeal to the European Court of Human Rights*. [online], [cit. 19. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.sexworkeurope.org/news/news-region/france-250-sex-workers-appeal-european-court-human-rights>.

Rozkoš bez rizika. *Sexuální pracovníci ve Francii se obrátili na Evropský soud pro lidská práva*. [online], [cit. 19. 2. 2020]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/sexualni-pracovnici-ve-francii-se-obratili-na-evropsky-soud-pro-lidska-prava/>.

Praha.eu. *Praha připravila návrh zákona o regulaci prostituce*. [online], [cit. 10. 2. 2020]. Dostupné z: http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tisko-vy-servis/archiv-tiskovych-zprav/praha-pripravila-navrh-zakona-o-regulaci-1.html.

Rozkoš bez rizika. *Výroční zpráva 2018*. [pdf], [cit. 9. 3. 2020]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/file/vyrocní-zpráva-aneb-shrnutí-roku-2018/>.

Pirátská strana. MICHÁLEK, Jakub. *Piráti chtějí regulovat prostituci*. [online], [cit. 2. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/pirati-chteji-regulovat-prostituci.html>.

IPrima.cz. KUNŠTEK, Martin. *KOMENTÁŘ: Právní pasti na cestě k zákonu o zdanění prostitutek*. [online], [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://prima.iprima.cz/novinky/pravni-pasti-na-cestě-k-zakonu-o-zdaneni-prostitutek>.

Právní normy:

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Vyhláška města Ústí nad Labem č. 1/2004 k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku

Zákon č. 117/1852 ř.z., trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích

Zákon č. 108/1873 ř.z., jímž se vydávají nařízení dle policejního práva trestního proti zahalečům a tulákům

Zákon č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí

Zákon č. 63/1956 Sb., kterým se novelizuje zákon č. 86/1950 Sb.

Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění od 1. ledna 1957

Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Zákon č. 183/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Zákon č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Ústavní zákon č. 1/1993, Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 128/2000, o obcích

Zákon č. 367/1990, o obcích ve znění zákona č. 279/1995 Sb.

Obecně závazná vyhláška Statutárního města Kladna č. 41/2019, kterou se zakazuje požívání alkoholických nápojů a provozování prostituce za účelem zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku na vymezených veřejných prostranstvích

Obecně závazná vyhláška statutárního města Plzně č. 3/2006, k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku, kterou se vymezují veřejná prostranství, na nichž se zakazuje prostituce

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Mezinárodní smlouvy:

Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Zahraniční právní normy:

Trestní zákoník Ruské sovětské federativní republiky přijatý 27. října 1960

Švédský trestní zákoník: Brottsbalken [BrB] [Criminal Code] (SFS 1962:700) (Sweden.)

Německý trestní zákoník: StGB Strafgesetzbuch (BGBL. I S. 3322) FNA 450-2

Zákon Spojeného království o sexuální trestné činnosti: Sexual Offences Act 1956 [4 & 5. Eliz. 2. c. 69]

Judikatura:

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 8. 1994, sp. zn. 4 To 518/1994, [R 22/1995 tr.]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 2011, sp. zn. 7 Tdo 687/2011, [NS 4015/2011]

Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 69/04, [44/2007 USn.]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2009, sp. zn. 3 Tdo 1042/2009, [NS 7120/2009]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1045/2014-95, [NS 2001/2015]

Nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 43/93, [16/1993 USn.]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2002, sp. zn. 6 Tdo 837/2002, [NS 3146/2002]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 4 Tdo 245/2009, [NS 7490/2009]

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 10. 6. 2005, sp. zn. 7 To 201/2005, [Výběr VKS 136/2005]

Rozsudek Okresního soudu v Chebu ze dne 30. 11. 2004, č. j. 3 T 164/2003-200

Rozsudek Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 14. 4. 1977, sp. zn. 11 Tz 17/77, [R 11/1978 tr.]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 12. 4. 1933, Zm IV 86/33, [Vážný 4690 tr.]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 8 Tdo 1415/2009, [T 1254].

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 3. 2014, sp. zn. 7 Tdo 1261/2013-55, [R 13/2015 tr.]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 5 Tdo 160/2012, [NS 976/2012]

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 5. 2011, sp. zn. 6 To 26/2001, [R 24/2012 tr.]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1465/2015-45, [NS 7212/2015]

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 11. 2016, sp. zn. 8 Tdo 439/2016, [NS 7526/2016]

Rozsudek Vrchního soud v Praze ze dne 26. 5. 1995, sp. zn. 1 Tz 6/95, [R 57/1995 tr.]

Nález Ústavního soudu ze dne 24. 11. 1998, sp. zn. Pl. ÚS 38/97, [144/1998 USn.]

Nález Ústavního soudu ze dne 21. 9. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 50/03, [133/2004 USn.]

Ostatní zdroje:

Parlamentní institut. TETOUROVÁ, Eva. *Možnosti postihu prostituce a činností s ní souvisejících v České republice*. Odpověď na dotaz. [pdf], [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/assets/pdf/studie-pi.pdf>.

Parlamentní institut. TETOUROVÁ, Eva. *Provázanost Úmluvy o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob s ostatními mezinárodněprávními nástroji – mohou ji nahradit?* Odpověď na dotaz. [pdf], [cit. 13. 1. 2020]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/assets/pdf/studie-pi-2.pdf>.

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. února 2014 o pohlavním vykořisťování a prostituci a jejich dopadu na rovnost žen a mužů. [online], [cit. 6. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0162+0+DOC+XML+V0//CS>.

Sdělení č. 506/1990 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o nucené nebo povinné práci (č. 29).

Důvodová zpráva k zákonu č. 279/1995 Sb., kterým se mění zákon České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo vnitra ČR. *Možný postup obcí v oblasti regulace prostituce*. [pdf], [cit. 15. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-a-obecne-zavazne-vyhlaskey-obci.aspx>.

Usnesení vlády Československé republiky č. 968/1957 ze dne 11. září 1957.

Usnesením vlády č. 387 ze dne 28. dubna 2004. [online], [cit. 1. 11. 2019]. Dostupné z: https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/2B816E679F8272CEC12571B6006D2D11.

Pořad 48. schůze Poslanecké sněmovny. [online], [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ischuze.sqw?o=7&s=48&pozvanka=1>.

Publikace v rámci projektu: Program on Human Trafficking and Forced Labor. JORDAN, Ann. *The Sweedish Law to Cromonalice Clients: a Failed Experiment in SocialEngineering*. Washington College of Law (American University). Issue Paper 4. [pdf], [cit. 22. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.nswp.org/resource/the-swedish-law-criminalise-clients-failed-experiment-social-engineering>.

Pirátská strana. *Teze k regulaci poskytování sexuálních služeb za úplatu*. [online], [cit. 2. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/assets/pdf/teze-k-regulaci.pdf>.

Návrh zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce. Sněmovní tisk 115/0, část č. 1/3. [online], [cit. 19. 1. 2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=115&CT1=0>.

Policie.cz. *Statistické přehledy kriminality za rok 2019*. [online], [cit. 9. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2019.aspx>.

Policie.cz. *Statistické přehledy kriminality za rok 2017*. [online], [cit. 9. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2017.aspx>.

Policie.cz. *Statistické přehledy kriminality za rok 2015*. [online], [cit. 9. 3. 2020].
Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx>.

Vládní návrh z roku 2004 na vypovězení *Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob*. [online], [cit. 11. 12. 2019].
Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=28187>.

Usnesení Poslanecké sněmovny č. 1939. [pdf], [cit. 5. 1. 2020].
Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&v=US&ct=1939>.

Pirátská strana. Návrh na vypovězení *Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob*. [pdf], [cit. 11. 12. 2019].
Dostupné z: <https://www.pirati.cz/assets/pdf/navrh-na-vypovezeni-umluvy.pdf>.

OBRÁZKY

Přístup evropských států k právní úpravě prostituce. In: PiratskeListy.cz. [online], [cit. 17. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.piratskelisty.cz/clanek-2301-regulace-prostituce-muze-prinest-miliardu-do-rozpoctu-navic>.